Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Mintis

LAIKRAŠTIS LIETUVIŲ VISUOMENEI

MEMMINGENAS
1948 M. BALANDŽIO 5. D.
PIRMADIENIS
NR. 35 (418) IV. METAI

Nepripažįsta Pabaltijo sovietams

— *JAV* pareiškia atkartotinai

Washingtonas (SDP). JAV užsienio reikalų ministerija 48 valstybių gubernatoriams pranešė raštu, kad Amerikos vyriausybė, kaip pirmiau, taip ir dabar nepripažįsta Pabaltijo valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — įjungimo į Sovietų Sąjungą. Šį raštą parašyti paskatino sovietų konsulato New Yorke pastangos atstovauti šitų trijų valstybių piliečių, kurie gyvena ne J. A. Valstybėse, interesams, iš kurių jiems labiausiai rūpi J. A. Valstybėse mirusių asmenų palikimas

Žinių apie Pabaltijį negausu. Užsienio korespondentams neįmanoma iš ten atsiųsti pranešimų, ir todėl laikraščiai šiapus „geležinės uždangos" turi remtis nevisada patikimais šaltiniais. Todėl „Neue Zeitung" rezervuotai deda švedų „Stockholms Tidningen" „slaptu keliu" gauta pranešimą.

Pasak šitą pranešimą, pabaltijiečiai Sovietų Sąjungon įjungtose valstybėse turi kasdien dirbti po 10—12 valandų, neišskiriant nė sekmadienių, matyti, dėl to, kad sovietų penkerių metų planą paverstų ketverių metų planu. Atostogos panaikintos. Vienintėlės šventės yra sausio 1. d., gegužės 1. d. ir lapkričio 7 ir 8.d . Algos yra mažos, o maisto produktai neįsivaizduojamai brangūs. Tiktai butai yra pigūs, žinoma, jei pasiseka gauti.

Dėl karo sunaikinimų ir naujai privažiavusių gyventojų iš Sovietų Sąjungos ir Pabaltijyje viešpatauja butų stoka. Kiekvienam piliečiui leidžiama turėti 9 kv. m plotą. Didesnius kambarius labai dažnai paskirsto visiškai svetimiems asmenims. Vietoj sienų yra užuolaidos, kartonas arba ir nieko.

Užsienio laikraščiai yra uždrausti Tiesą skelbia „Tiesa" („Pravda") ir „Žinios" („Izvestija"), pagrindinėse skiltyse rašydamos net estiškai, latviškai ir lietuviškai. Nauji pašto ženklai išleidžiami su Pabaltijo įžimybėmis. Kaip atpildą latvių tauta Naujų 1948 metų proga savo „mokytojui ir draugui" Stalinui pasiuntė gražią sidabrinę vazą. Pabaltijyje yra 53 ministerijos. O Lietuvoje netrukus būsianti įsteigta ir viešbučių ministerija.

Pabaltijo kraštų balansas yra aktyvus. Bet jų užsienių prekybą ventiliuoja Sovietų Sąjunga. Eksportuoja medį, linus, odą ir maisto produktus. Iš Latvijos ir Lietuvos medžio tolydžio išvežama tiek, jog krašto gyventojai yra vis labiau priversti naudotis durpių kuru. Akmens anglis tegalí būti vartojama tik pramonei. Pabaltijis yra pasidaręs Sovietų Sajungos dirbtuvė. (NZ.)

JT Pilnatis balandžio 16 d.

New Yorkas (Dena). Saugumo Taryba nutarė JT pilnatį sušaukti balandžio 16 d. Ji turės svarstyti Palestinos klausimą.

Sudano Ummos partija įteikė protestą JT gen. sekretoriui T. Lie, kad Egipto parlamentas Farukui nori suteikti „Egipto ir Sudano karaliaus" titulą. (NF).

D. Britanijoje antras atominės energijos fabrikas šią vasarą bus paleistas į darbą.

Skandinavija svarsto gynybos priemones

Leedsas (Dena/Reuteris). Britų „Yorkshire Post" laikraštis rašo, kad Švedija, Norvegija ir Danija šiuo metu neoficialiai svarstančios gynybos priemones, kad pasiektų glaudesnį karinį bendradarbiavimą tarp šių trijų šiaurinių valstybių. Nors gvildenamas klausimas, ar nebūtų galima sudaryti Skandinavijos valstybių karinę sąjungą, tačiau laikraštis mano, kad šios žinios esančios per ankstyvos. Pirmąja sąlyga tokiai sutarčiai Švedija laikanti esant būtina padidinti Danijos ir Norvegijos kariuomenes. Tariama, kad Švedija padės suvienodinti ginklus ir aprangą ir kad Švedija sutiks padėti paruošti Norvegijos ir Danijos kariuomenę.

Clayaus pareiškimas sukėlė nerimą

Wiesbadenas (Dena). Hesseno ministeris pirmininkas Ch. Stockas pranešė raštu Hesseno karinės valdžios direktoriui J. R. Newmanui, kad vokiečių visuomenėje sukėlė didelį nerimą gen. Clayaus pareiškimas Washingtone, jog komunizmas turįs būti sulaikytas prie Reino.

Anksčiau buvę manoma, kad siena tarp rytietiško ir vakarietiško valstybių supratimo esanti Elbė ir kad amerikiečių tauta ir kariuomenė reikalui ištikus sutiksianti vakarines demokratijas ginti prie Elbės. Dabar gen. Clayui prasitarus apie Reino sieną, vokiečiai turį manyti, kad amerikiečiai okupuotąsias sritis vieną dieną perleisią sovietams.

Stockas linkęs manyti, kad gen. Clayo kalbą bus veikiausiai iškraipiusios telegramų agentūros, kaip reikiant nesupratusios kalbos tikrosios prasmės.

„Ryšium su dabartine politine padėtimi, rašo Stockas, labai pageidaučiau, kad progai pasitaikius tamsta pakalbėtumei su generolu Clayumi apie jo kalbos sukeltą įspūdį".

Suuodžia slaptas derybas

Maskva (Dena). Pasak AFP, sovietų radijas šeštadienį paskelbė Tasso žinią, kad JAV ir D. Britanijos užsienio reikalų ministerijų atstovai Washingtone vedą slaptas derybas.

Britanija norinti sudaryti karinę ir ūkinę sąjungą su J. A. Valstybėmis bei Kanada ir norinti gauti vyraujamą vaidmenį ERP administravimo reikaluose Europoje.

Didelí manevrai sovietų zonoje

Berlynas (Dena). Prancūzų karinės valdžios licenzijuotas „Berliner Kurier" laikraštis savo penktadienio laidoje praneša, kad Sovietų armija savo zonoje planuoja daryti plačius pavasario manevrus ir tam tikslui pagrindinėje geležinkelio linijoje vykstantbių karinių jėgų perkėlimas iš Frankfurto prie Oderio Thüringijos link.

Meiningeno apylinkėje šarvuočių vienetai užėmė postovius įvairiuose kaimuose, be to, yra pastebėti vidutinių šarvuočių telkiniai miškuose prie susisiekimo kelių. Daugumas šių šarvuočių buvo įpakuoti medinėse dėžėse ir į vietą pristatyti ypatingos kėlimo galios sunkvežimiais.

Vykstant kariuomenės transportams per mazginę Seddino stotį, netoli Berlyno, buvo pastebėta, kad kariuomenės daliniai, vykstantieji Thüringijos linkui, sudaryti iš jaunesnio amžiaus kareivių. Kariuomenės transportų sustojimo laikas stotyse buvo sumažintas iki minimumo.

JAV praverstų svetimšalių legionas

Washingtonas (Dena/INS). Respublikininkų senatorius H. C. Lodgė pareikalavo senato kariuomenės komisiją priimti skubiai įstatymą, kuriuo remiantis būtų galima priimti svetimšalius į JAV kariuomenę ir tuo būdu palengvinti J. A. Valstybėse karinę prievolę. Tuo siūlymu numatoma, kad užsieniečiai galės tarnauti JAV karinėse pajėgose už JAV ribų. Taip pat minėtame įstatyme numatoma kariams, atitarnavusiems 5 metus, suteikti Amerikos pilietybę.

Reikalauja padidinti kariuomenę

Washingtonas (Dena/Reuteris). Krašto apsaugos ministeris Forrestalis penktadienį kongrese formaliai reikalavo priimti JAV visuotinį karinį apmokymą ir karo prievolę vyrams tarp 19 ir 26 metų amžiaus.

Britų karinė misija Irake, kuri padėjo paruošti irakiečių kariuomenę, savo darbą baigė gegužės 16 d. (NF).

Pagalbos įstatymas pasirašytas

Washingtonas (Dena). Pasak Reuterį, prezidentas Trumanas šeštadienį pasirašė visos užsieninės pagalbos įstatymą.

Pasirašymo proga Trumanas pareiškė: „Tik nedaugelis prezidentų teturėjo progą parašyti savo pavardę po tokios reikšmės įstatymu.

Šių aktų pasirašymas yra svarbus reikalas, pasauliui ieškant pastovios taikos. Reiškiu pagarbą kongresui už bendradarbiavimą. Skubus patvirtinimas yra ryškiausias pripažinimas fakto, kad dviejų partijų užsienio politika gali sukurti veiksmingą akciją.

Kas skeptiškai žiūri į demokratinės sistemos veiksmingumą, turėtų per smegenis perleisti šitą pamoką, kurią teikia šių priemonių priėmimas.

Mūsų užsienio pagalbos programa yra didžiausias konstruktyvaus valstybės meno bandymas, kokį kada nors kuri tauta yra ryžusis daryti. Tai yra nepaprastas pavyzdys, kaip viena bendruomenė rūpinasi visuomenės reikalais. Užsienio pagalbos programa yra geriausias atsakymas, kuriuo galima atsikirsti į klastingus ir iškraipytus mūsų taikos pastangų aiškinimus.

Ši priemonė yra Amerikos atsakymas į grėsmę, kuri šiandien yra iškilusi laisvajam pasauliui. Ji yra atstatymo, pastovumo ir taikos priemonė.

Šios priemonės tikslas padėti išlaikyti tas sąlygas, kurių dėka ir toliau galėtų veikti laisvos institucijos. Aš manau, kad šiame įstatyme parodytas amerikiečių tautos ryžtingumas dirbti norint padėti pagrindus pastoviai taikai visame pasaulyje, visur padrąsins laisvus vyrus ir moteris ir visai žmonijai suteiks naujos vilties, kad vieną dieną žemėje bus taika ir gera valia tarp žmonių".

Užsienio reikalų ministeris G. C. Marshallis, kuris šiuo metu yra Panamerikos konferencijoje, Bogotoje, įstatymo pasirašymą pavadino „istoriniu žygiu šio krašto užsienio politikoje".

Toliau jis pasakė „Vadovaujamieji kongreso vyrai ir visi kongreso nariai į didelę krizę atsakė drąsa, išmintimi ir įstatymo konstrukcija. Jie nusipelno, kad tauta juos tikrai gerbtų ir ryžtingai remtų.

Pasirašymo ceremonijoje Marshalliui atstovavo pavaduotojas R. A. Lovettas. Be to, dalyvavo penki ministeriai ir vadovaujamieji kongreso nariai.

Prezidentui pasirašius įstatymą atstatymo finansavimo bendrovė tuojau suteiks 1 milijardą dolerių. Visa suma galės būti išduodama tik kongresui priėmus skyrimo įstatymą.

JAV užsienio reikalų ministerija jau paprašė 16 valstybių pagalbos gavėjų pateikti savo reikalavimų detales per pirmus tris mėnesius. Pirmadienį steigiama organizacija, kuri turės sudaryti prekių parūpinimo ir pristatymo planus. Šią organizaciją po mėnesio pakeis valdinė įstaiga, vadinamoji „ūkinio bendradarbiavimo administracija".

Naujos derektyvos suomių delegacijai

Helsinkis (Dena/Reuteris). Valstybės prezidento J. Paasikivio pirmininkuojamas Suomijos ministerių kabinetas šeštadienį susitarė dėl naujų derektyvų Suomijos delegacijai, kuri dabar Maskvoje veda derybas dėl sutarties su Sovietų Sąjunga. Naująsias instrukcijas į Maskvą pasiėmė du delegacijos nariai, kuriuos prezidentas Paasikivis buvo pasikvietęs į Helsinkį.

Suomijos komunistai dabar daro susirinkimus ir demonstracijas, kuriomis nori didesnę gyventojų dalį palenkti, kad remtų suomių sovietų paktą. Kai kurių stebėtojų nuomone, komunistai nori savo demonstracijoms suteikti didesnį svorį transporto darbininkų streiku Helsinkyje ir Turkaus uoste, jei Suomijos ministerių kabinetas netrukus nesutiks su pasiūlytoju pagalbos paktu.

Policijai duotas įsakymas sutrukdyti galinčius kilti neramumus, tačiau padėtis Helsinkyje lig šiol yra visiškai rami. Suomijos derybos su Sovietų Sąjunga sukliuvo besvarstant pirmąsias dvi sutarties klauzules. Tos klauzulės liečia bendras gynybos priemones, kurių turėtų imtis Suomija ir Sovietų Sąjunga, jei vienam iš dviejų kraštų grėstų užpuolimo pavojus. Suomijos delegacija esanti nuomonės, kad šitos klauzulės esančios neaiškiai suredaguotos ir reikalaujanti aiškiai formuluoti ta prasme, kad pati Suomija turinti nuspręsti, kada ji bus grąsoma ir kokios pagalbos privalės iš Sovietų Sąjungos. Tačiau sovietai šiame dalyke laikąsi savo pasiūlytojo teksto, o kitais klausimais padarę žymių nuolaidų.

Tačiau prezidentas Paasikivis tikisi būsią galint pasiekti kompromisinį sprendimą. Savo draugams jis pranešė svarstąs atsistatydinimo klausimą, jei jam nepasisektų pasiekti kompromiso.

Padėtis Berlyne tebelaukia sprendimo

Gen. Clayui leista panaudoti jėgą

Washingtonas (Dena). **Amerikos armijos ministeris K. Royallis penktadienio vakare pareiškė, kad generolas Clayus turi teisę bet kokiems puolimams atremti panaudoti visas priemones. „Mes turėsime praeiti, jei Sovietų Sąjunga atkirs amerikiečių transportus į Berlyną. Gindamasis nuo bet kokių antpuolių gen. Clayus turi teisę šauti, jei prie to bus priverstas".**

Krizės zenitas

Berlynas (Dena). Sąjungininkų traukiniai, sovietų grąžinti į Helmstetą britų zonon, grįžo į savo išvykimo stotis. Sąjungininkų susisiekimas autostrada iš Berlyno ir į Berlyną yra labai menkas.

Iš britų kontrolinės komisijos pareiškiama, kad laikinai britų karinių traukinių susisiekimas su Berlynu sustabdomas. Susisiekimas palaikomas dviem „Dakotos" lėktuvais ir omnibusais.

Vokiečių transportai su maistu į Berlyną iki šiol dar netrukdomi. Tuo būdu vakarinių Berlyno sektorių aprūpinimas maistu dar nepakriko. Berlynas turi maisto atsargų daugiau kaip 3 savaitėms.

Apie 120 JAV sulaikyto traukinio keleivių į Berlyną bus nugabenti oro keliu.

Ketvirtadienio rytmetį vienoje gatvių sankryžoje britų sektoriuje sovietai pastatė gatvės užtvarą ir pastatė sargybas. Tos sargybos sulaikė kelis autovežimius su šoferiais. Dvi areštuotos moterys buvo paleistos. Britų karininkas sovietų sargyboms pareiškė, kad tos sargybos yra britų sektoriuje ir dėl to tuojau turi pasišalinti. Sargybos atsisakė tą reikalavimą vykdyti. Tada jas apsupo iš trijų pusių britų daliniai. Britų komendantas protesto notoje pareikalavo sovietų komendantą tuojau sargybas atitraukti.

Pasitarimai tarp britų karinio gubernatoriaus padėjėjo gen. Nevilles ir sovietų SMA štabo viršininko gen. Lukiačenkos jokių vaisių nedavė: britai nesutinka leisti kontroliuoti savo traukinių.

Po pasitarimų iš gerai informuotų sovietų sluogsnių buvo pareikšta, kad naujosios sovietų priemonės kiekvienu atveju bus įgyvendytos.

Toliau pabrėžiama, kad sovietų atstovai tolesniems pasitarimams kontrolinėje taryboje tada pritars, kada tos tarybos veikla ir nutarimai sutiks su Potsdamo sutartimi ir su bendro Vokietijos administravimo pasižadėjimais. Yra paaiškėję, kad vokiečiai kontrolinę tarybą išnaudoja kaip priedangą saviems tikslams. Tai nebereikalinga. Visas atsakingumas už dabartinę būklę krenta ant vakariečių.

„Kurier" praneša, kad didesniuose Mecklenburgo miestuose gyvenančios sovietų šeimos gavo įsakymą grįžti į Sovietų Sąjungą. Paskutinis išvykimo terminas balandžio 15 d.

Anglų spauda plačiai komentuoja sovietų priemones ir aiškiai sako, kad sovietai nori išstumti sąjungininkus iš Berlyno. Pasitraukimas būtų blogiausios reikšmės pataikavimo aktas ir vokiečių demokratų apgavimas. Toks žygis visame pasaulyje būtų įvertintas kaip komunistų laimėjimas. Auga pavojus, kad sovietai savo arogancija sukurs situaciją, kurios jie nebepajėgs kontroliuoti.

„Washington Post" straipsnyje „Krizė Berlyne" rašo, kad būklė pasiekė tokią stadiją, kurioje klaidingas judesys arba nenumatytas įvykis galėtų sukelti visuotinę eksplioziją. Greičiausiai tai reiška norą suduoti smūgį amerikiečių prestižui. Gal tai yra atsakymas į Triesto siūlymus.

Iš Londono informuojama, kad, greičiausia, pats britų užsienio reikalų ministeris Bevinas dėl krizės Berlyne darys sprendimą dėl tolesnių britų priemonių.

JAV savo piliečius Berlyne aprūpins oro keliu. Jau penktadienį Tempelhofe nusileido apie 20 JAV lėktuvų ir atgabeno 27 to maisto.

JAV karinės valdžios pulk. Holmeris pareiškė, kad amerikiečiai neveda jokių derybų su rusais dėl susisiekimo. Amerikiečiai nesutiks, kad jų traukinius kontroliuotų rusai.

Prancūzų vyriausybei artimi sluogsniai pareiškia, kad dėl paskutiniųjų įvykių ji esanti visai vieninga su JAV ir D. Britanijos vyriausybėmis.

Susisiekimas vandenimis iš britų zonos į Berlyną taip pat sustabdytas.

Britų įstaigos oficialiai dementavo gandus, kad vakariečių lėktuvus į Berlyną lydės naikintuvai.

Senatorius Connellis pareikalavo kongrese išsamaus pranešimo apie sovietų blokadą Berlyne. Rezoliucijoje ypač reikalaujama pasisakyti, ar sovietai savo žygiais nepažeidė JAV ar jų piliečių teisių.

Senatorius Cabotas aiškino, kad sovietų gąsdinimo taktika Berlyne parodo, kokią nepataisomą klaidą padarė JAV, kad pasibaigus karui atšaukė savo kariuomenę iš dabar sovietams priklausančių sričių.

Dėl Berlyno įvykių kilo susijaudinimas Austrijoje, nes ir ten gali kilti panašūs nesutikimai.

Prekinius traukinius iš vakarų į Berlyną sovietai praleidžia.

Amerikos užsienio reikalų ir krašto apsaugos ministerijos ketvirtadienį pareiškė, kad amerikiečių karinis gubernatorius ir vyr. JAV kariuomenės vadas Vokietijoje gen. Clayus dėl sovietų su Berlynu susisiekimo blokados bus traktuojamas kaip JAV informatorius. Amerikos kariuomenės sluogsniai davė suprasti, kad jie su Clayum yra nuolatiniame kontakte ir pritaria vedamai linijai.

Berlynas (Dena). Amerikiečių sektoriuje Berlyne esančio geležinkelių direkcijos pastato, buvusio sovietų kontrolėje, įėjimai šeštadienio rytmetį buvo užimti didesnio skaičiaus automatiniais šautuvais ginkluotų MP vyrų. Jie tikrino visų įeinančių ir išeinančių asmenų dokumentus ir iš dalies nešulius.

Amerikiečių karo policija turi patvarkymą į pastatą neįleisti nė vieno sovietų karinės valdžios pareigūno.

Kaip informuojama, tarp neįleistų į tą pastatą sovietų asmenų buvo ir du rusų generolai.

Sovietų Berlyno komendantas Kotikovas amerikiečių komendantui F. L. Howleys pareiškė protestą dėl amerikiečių sargybų prie Berlyno geležinkelių direkcijos pastato ir reikalavo jas pašalinti. Jis motyvavo, kad amerikiečių sargybos sukelia aplinkiniams vokiečiams baimę ir sudaro nepatogumų sovietų karininkams, kuriems yra subordinuoti vokiečių tarnautojai.

Pulk. Howleys į tai atsakė, kad amerikiečių karo policija buvo ten pastatyta po to, kai dar paskutiniąsias naktis tame pastate ir prieš jį buvo pastatytos sovietų sargybos, nieko apie tai nepaaiškinus amerikiečių armijos vadovybei. Kotikovas ta proga pareiškė, kad geležinkelių direkcijos pastatas yra ir sovietų karinių įstaigų vyriausia geležinkelių būstinė.

Pulk. Howleys pranešė, kad amerikiečių sargybos paliks, sovietų karininkams, esantiems tame pastate, leidžiama išeiti. Tačiau nė vienam sovietų karininkui nebus leidžiama į jį įeiti. Vokiečių tarnautojams susisiekimas netrukdomas. Kai tik bus įmanoma, gen. Clayus to reikalo imsis pats.

Britų užsienio reikalų ministerijos informatorius pareiškė, kad iki šiol nebuvo imtasi jokių diplomatinių žygių.

Hesseno ministeris pirmininkas Stockas sovietų akciją pavadino „blefu".

Reuterio korespondentas rašo, kad dėl Berlyno įvykių Italijos rinkimai atsidūrė šešėlyje. Tikrasis sovietų motyvas yra neaiškus. Politiniai stebėtojai būklę vertina trejopai. Vieni tiki, kad sovietai mano, jog laikas Vokietijoje veikia ne jų naudai, todėl dėl strateginių sumetimų jie nutarė nutraukti su sąjungininkais ir juos išstumti iš savo zonos. Antrieji tiki, kad sovietai nenori pertempti lanko prieš vakariečius. Likusieji mano, sovietus geidžiant pademonstruoti savo pranašumą, kad paveiktų Italijos rinkimus ir parodytų Europos kontinentui, jog priešinimasis sovietams yra bergždžias dalykas.

Amerikiečių gener. Spaatzas pareiškė, kad sovietai į Berlyno sritį sutraukė didelį skaičių priešlėktuvinės artilerijos.

Britų užsienių reikalų ministerija pareiškė, kad britų daliniai liks tol Berlyne, kol tęsis visų keturių valstybių Vokietijos okupacija.

Sovietai uždarė visus geležinkelius, tepalikę sąjungininkų naudojimuisi vieną vienų bėgių ruožą per Helmstedtą.

Montgomerys vyks į Berlyną

Berlynas (Dena). Britų orinio susisiekimo min. A. Hendersonas pirmadienį su britų kariniu gub. Vokietijai Robertsonu iš britų zonos atvyko į Berlyną. Jų specialus traukinys pravažiavo zonos sieną, sugaišęs Marienborne tik dvi minutes.

Britų imperijos generalinio štabo viršininkas feldmaršalas Montgomerys Berlyne laukiamas antradienį.

TRUMPOS ŽINIOS

ČEKOSLOVAKIJA

Prahoje policija sulaikė grupę studentų, kurie kaltinami padėję pabėgti buvusiam sveikatos ministeriui Prochazkai. (D/R).

Buvęs slovakų demokratų partijos pirmininko pavaduotojas Zibrinas, kuriam buvo atimtas parlamentinis imunitetas, perplaukęs upę pabėgo į užsienį. (D/R).

Milicija įsiteisėjo. Čekoslovakijos komunistų laikraštis „Rude Prowo" pranešė, kad darbininkų milicija, kuri buvo parengtyje Čekoslovakijos vyriausybės krizės metu, ir toliau palieka kaip pastovus rezervas. D/R.

D. BRITANIJA

Registruos komunistuojančius. Belfasto miesto taryba didelę balsų dauguma priėmė nutarimą, kad visų skyrių viršininkai turės pranešinėti asmenis, kurie laikosi tautiniams interesams kenkiančių komunistinių pažiūrų. (D/R).

Rado receptą. Britų kairiųjų „Statesman and Nation" siūlo susitikti Trumanui, Stalininiu ir Attlee ir susitarti, kad nekliudomi gyventų savo įtakų sferose. „Geriau 10 metų paliaubų, nekaip karas rytoj" — sako laikraštis. (D/R).

Princesė Elzbieta su savo vyru, pakviesti Prancūzijos prezidento Auriolio, gegužės 14 d. atvyks į Paryžių vizito. (D/R).

Krašto apsaugos ministeris E. Shinwellis šeštadienį išvyko į Gibraltarą ir Maltą inspektuoti kariuomenės. (D/R).

JAV lėktuvnešis Philippine Sea atvyko į Maltos salą 16 dienų vizito. (D/R).

Paminklas Rooseveltui pastatytas Anglijoje. Į jo atidengimo iškilmes atvyko našlė Eleonora Rooseveltienė. (D/INS).

GRAIKIJA

Pirmas transportas vaikų, kuriems gresė pavojus būti sukilėlių pagrobtiems, iš pasienio sričių balandžio 2 d. atgabentas į Atėnus. (D/R).

Leidžia streikuoti. Graikijos teisingumo ministeris išleido potvarkį, kuriuo darbininkams leidžiama streikuoti. (D/R).

Trylikai komunistų dėl nusikaltimų 1944 metų sukilime Atėnuose įvykdyta mirties bausmė. (D/R).

INDIJA

Antikomunistinę akciją vykdydama policija Madrase iškrėtė komunistų partijos būstinę ir 18 komunistų įtakoje esančių profesinių sąjungų. Suimti 8 asmenys, paimta daug dokumentų ir uždaryti biurai. (D/R).

IŠPANIJA

Pilietinio karo baigimo 9. metinių proga generalissimas Francas priėmė 18.000 kariuomenės paradą. Po jos praėjo apie 20.000—30.000 ispanų, šaukdami „Francas — taip", užsienis — ne". (D/R).

Generalissimas Francas balandžio 1. d. Prado rūmuose konferavo su prezidento Trumano ypatingu įgaliotiniu prie Vatikano M. Tayloru. (D/R).

ITALIJA

Italų socialistų partijos pirmininkas Saragatas paskelbė, kad Prancūzijos socialistų partijos pirmininkas Blumas ir kiti partijos nariai dalyvaus Italijoje partijos kongrese. Šiame kongrese taip pat laukiamas britų kolonijų ministerijos sekretorius Thomasas.

Teismo tarnautojų streikas, kuris buvo antradienį prasidėjęs ir vyko visoje Italijoje, pasibaigė ketvirtadienį. (D/R).

Italijos ministeris pirmininkas De Gasperis, pasak AFP, kalbėdamas priešrinkiminiame susirinkime Nuovo — Sardinijoje pažymėjo, kad Prancūzijos Italijos santykiai, gal būt, išpildys mūsų troškimus ir sujungs Europą bent ūkiškai. (D).

Didelė ginklų atsarga. Italijos policija, pasak AFP, netoli Rymo atrado stambų ginklų ir amunicijos sandėlį, kuriuo būtų galima apginkluoti visą batalioną kareivių. Ryšium su tuo suimta 30 asmenų. (D/R).

Paslaptinga knyga. Penktadienį užsienio spaudos skyriuje Ryme nežinomi asmenys paliko keistą geltoną knygą, pavadinta „Vatikano politikos slapti dokumentai". Vyriausybės sluogsniuose manoma, kad ta knyga yra sudaryta komunistų propagandos skyriaus Turine. (D/INS).

Padėkos Šveicarijai. Italijos užsienio reikalų ministeris grafas C. Sforza, pasak Rymo radiją, ketina tarp balandžio 7. ir 10. apsilankyti Šveicarijoje padėkoti už suteiktą paramą Italijai karo metu. (D).

JUGOSLAVIJA

2 Jugoslavijos valdininkai nubausti mirties bausme dėl tariamo ūkio sabotažo. (D)

J. A. VALSTYBĖS

Kompozitorius komunistas Hansas Eisleris, kuris, norėdamas išvengti ištrėmimo, pats savanoriškai išvyko iš JAV, pareiškė, kad ketina apsigyventi Vienoje ir dėstyti muzikos mokykloje. (D/INS).

Senatorius Konwlandas senato kariuomenės reikalų komisijoje pareikalavo amerikiečių aviaciją padidinti iš 55 iki 70 grupių. (D/INS).

Bando gelbėti. Massaschussetto atstovas (demokratas) McCormakas kongrese pasiūlė, kad Trumanas susitiktų su Stalinu ir padėtų pamatus pasaulio taikai. (D/INS).

Wallacė Manhattene ir Brooklyne puolė JAV politiką Italijos klausimu. Jo nuomone, italams nieko nelieka, kaip tik per rinkimus pasisakyti už komunizmą. (D/INS).

Pavojinga politika. New Yorko gubernatorius Th. E. Deweys ketvirtadienį perspėjo dėl prezidento Trumano užsienio politikos, kuri, pasak jį, gali JAV įvelti į karą.

KANADA

Nauji urano šaltiniai, pasak AFP, surasti Kanadoje, Saskatchewano provincijoje. (D).

JUNGT. TAUTOS

Saugumo Tarybos pirmininku balandžio mėnesiui išrinktas Kolumbijos atstovas A. Lopezas. (D/DANS).

PRANCŪZIJA

Profes. sąjungų komisijų konferencija penktadienį atidaryta Paryžiuje. Joje dalyvauja keli tūkstančiai prancūzų prof. sąjungų atstovų. (D/INS).

Komunistų partijos cikas balandžio 14.—15. d. susirinks viename Paryžiaus priemiestyje. (D/R).

Prancūzų ir Ispanų Maroko nacionalinės partijos telegrama kreipėsi į Prancūzijos ir Ispanijos užsienio reikalų ministerius, prašydamos panaikinti sutartis, kuriomis jų kraštai paversti protektoratais. (D/R).

SOVIETŲ S-GA

Padovanojo vėliavų. Sovietų Sąjunga į Budapeštą pristatė 203 vengrų vėliavas, kurias sekmadienį generolas Kurasovas iškilmingai įteiks vengrams. (D).

Akina kolchozininkus. Sovietų radijas perskaitė „Pravdos" straipsnį, kuriuo akina intensyvinti propagandą kolchozininkų tarpe, kelti darbo discipliną, kovoti su pakrikimu ir apsileidimu. (NF).

TOL. RYTAI

Burmos vyriausybė paneigė Indijos radijo paskleistą gandą, kad Burmoje esą, uždrausta komunistų partija. (D).

Inseino kalėjimo sargai atrado buvusio Burmos ministerio pirmininko Saw laikrodyje mažą pakietuką arseno. Minėtąjį ministerį pirmininką dėl dalyvavimo Burmos ministerių žudynėse ketinama balandžio 9 d. pakarti. (D/R).

TURKIJA

37 amerikiečių kovos lėktuvai, kaip dalis amerikiečių paramos Turkijai, balandžio 1. d. atskrido į Malikissos aerodromą. (D/R).

VENGRIJA

Pasidavė diktatui. Vengrijos socialistų partijos centrinis komitetas nusprendė atšaukti iš įstatymų leidžiamojo susirinkimo 32 savo partijos narius. (D).

VOKIETIJA

Britų karinis gubernatorius Vokietijai gen. Robertsonas šeštadienį atvyko į britų zoną pasitarti su britų armijos lauko maršalu Montgomeryu, kuris šiuo metu lanko britų zoną. (D).

Berlyne į nepriklausomos prof. sąjungų opozicijos UGO organo „Freiheit" būstą įsiveržė nežinomi asmenys, kurie nieko vertingesnio nepaėmė, tik išlaužė stalus ir spintas ir peržiūrėjo visas bylas. (D).

Lordas Pakenhamas, britų ministeris okupuotai britų zonai, ketvirtadienį atvyko vizito į Vokietiją. (D).

„Die Neue Zeitung" balandžio 1 d. pasiekė 2 milijonų tiražą. (D).

Iš Mikolaičiko atsiminimų

⑰

Prispausta opozicija

„Laisvų ir neįtaigojamų" 1947 m. sausio mėn. rinkimų rezultatus matematiškai tiksliai nustatė Stalinas 1946 m. rugpiūčio 28 d. Kremliuje. Stalino įsakymą perdavė Jokūbui Bermanui, Lenkijos politbiuro viršininkui

Buvo nutarta Cyrankiewiczių padaryti naujosios vyriausybės ministeriu pirmininku ir politbiuro nariu. Jo paskyrimas turėjo aptildyti tam tikrus socialistinių vyriausybių sluogsnius D. Britanijoje ir Prancūzijoje. Mat, Cyrankiewiczius buvo žinomas socialistas.

Viename susitikime Stalinas nustatė, jog reikia skelbti, kad lenkų ūkininkų partija tegavusi tik 10% visų atiduotų balsų.

Vienas socialistas iškėlė klausimą:

— Bet kaip elgsis amerikiečiai ir anglai?

— Dėl amerikiečių ir anglų nesirūpinkite, — atsakė Stalinas. — Dėl rinkimų karo nebus — jie paprotestuos, bet tie protestai bus tik popieriuje.

Šios nesąžiningos šiaudinės iškamšos 1946 m. rugpiūčio 30 d. grįžo į Varšuvą, keliomis valandomis anksčiau prieš man išvykstant į Kopenhagą JT mitybos ir žemės ūkio organizacijos konferencijoje dalyvauti.

Danijoje rūpinantis man gauti pagalbos savo kraštui, kurios jis dabar itin privalėjo, JAV užsienio reikalų ministeris J. F. Byrnesas pasakė savo pagarsėjusiąją Stuttgarto kalbą.

Savo klausytojams Mr. Byrnesas pareiškė, kad Oderio Neissės linija nebūtinai jau turinti būti galutinė, priešingai negu mums buvo žadėta. Jis pridūrė, kad Stalinas šiame dalyke veikęs per „vienašališkai" ir nepaisęs JAV ir D. Britanijos priekaištų. Tuo būdu jis paliko vokiečiams atvirą galimybę, kad jie iš prieškarinės Vokietijos mažiau tenustos, nekaip aplamai buvo manoma.

Paskelbus kalbą Kopenhagoje, įteikiau spaudai protestą. Aš iškėliau milžiniškas milijonų lenkų pastangas, kurie šitas nuniokotas sritis atstatė, atgabeno į jas naujo kraujo ir gyvenimo, manydami, kad vieną dieną priklausys tat jiems.

Mano pranešimas buvo plačiai paskelbtas, bet įsakytas nutylėti Lenkijoje.

Praslinkus dviem dienoms po Byrneso kalbos, rugsėjo 8 d. viename susirinkime Varšuvoje Gomulka sukurstė didelę minią žmonių. Jis davė signalą traukti prie Amerikos ambasados ir demonstruoti prieš Amerikos ambasadorių A. Blissą Lanę.

Po to komunistų pakalikai, nešini pavogtomis socialistų partijos vėliavomis nužygiavo į lenkų ūkininkų partijos būstinę, sunaikino namus ir įrengimą, sudegino partijos dokumentus ir sunaikino vertingą „Gazeta Ludova" dokumentų rinkinį.

Pasipiktinimą dėl Byrneso kalbos išvadų mano partija reiškė legaliu būdu. Tačiau mums buvo uždrausta dalyvauti tame susirinkime Varšuvoje, kur kalbėjo Gomulka. Tad savo susirinkimus darėme kitose vietose. Bet žinias apie juos ir rezoliucijas, nukreiptas prieš Byrneso kalbą, cenzūra išbraukė.

Sugrįžęs iš Kopenhagos nusiunčiau Stalinui nuodugnų memorandumą, kuriame suminėjau visas niekšybes, verčiamas mums, ir pareiškiau jam, kad nuo šiol lenkų tauta už visus vargus laikys atsakinga Sovietų Sąjungą.

Jis neatsakė, bet mes pastebėjome, kad žymiai padidėjo lenkų ūkininkų partijos spaudimas ryšium su artėjančiu rinkimų terminu.

Nepaisydama mano, JAV ir D. Britanijos vyriausybių protestų, laikinė vyriausybė rugsėjo 18 d. išleido rinkimų įstatymą, kuriuo buvo nustatoma, kad vakarinės sritys bus stipriau atstovaujamos ir kad rinkimuose negalės dalyvauti su vokiečiais ir nusikalstamojo pogrindžio judėjimu bendradarbiavę lenkai.

Užsieniui tat atrodė visai išmintinga, bet mes žinojome, kad šita klauzulė turi išvirkščią pusę. Mums buvo aišku, kad nuo kiekvienos 20.000 gyventojų grupės vakarinėse srityse bus renkamas vienas seimo atstovas (o tirščiau gyvenamose rytinėse srityse — vienas atstovas nuo 120.000 gyventojų).

Vakarų Lenkijoje visi gyventojų sluogsniai visiškai priklausė nuo komunistų administracijos. Todėl turėjo būti lengviau daryti jiems įtaką, kaip rinkėjams anose srityse, kur dar tam tikru mastu buvo išlikęs privatus ūkis. Vakarų Lenkijoje niekam nevalia buvo turėti privačios nuosavybės. Nors jų nuosavybei buvo pažadėti dovanojimų aktai, bet viskas iki mažiausio baldelio tebepriklausė valstybei.

Rinkimų komisijų nariams buvo suteikta teisė spręsti, kam leisti, kam neleisti balsuoti.

Pasirodė, kad tie komisarai nebuvo pažįstami vietos gyventojams. Mažų mažiausiai vienam milijonui lenkų jie savavališkai atėmė teisę balsuoti šiuose „laisvuose ir neįtaigojamuose" rinkimuose. Paskiau mes surinkome nesugriaunamų argumentų, kad kai kuriuose valsčiuose 70% balsuoti turinčių teisę gyventojų buvo atimta teisė balsuoti, o kai kuriais atvejais lenkų ūkininkų partijos kandidatus šie komisarai išbraukė iš kandidatų sąrašų.

Saugumo policija prieš rinkimus nužudė 126 mūsų partijos narius. Kariuomenės daliniai buvo siuntinėjami į kaimus komunistų ginklu paremti. Tiems daliniams vadovavo rusų generolas Korczykas. Dabar jis yra Lenkijos kariuomenės generalinio štabo viršininkas.

Mūsų partijos skyrių biurus naikino. Partijos automobilius konfiskavo. Mūsų partijos proklamacijas konfiskavo, o pasiuntinius suiminėjo. Gyventojams buvo įsakyta rinkimų dieną atvykti į fabriką arba įstaigą. Iš ten jie turėjo žygiuoti į rinkimų būstines, lydimi ginkluotų sargybų. Rinkimų būstinėse tos sargybos stengėsi daryti įtaką rinkikų nusistatymui.

Savo balsą atidaviau Marszalkowskos gatvės rinkiminėje būstinėje, Varšuvoje. Dvi valandas stovėjau eilėje, o komunistai ėjo pro šalį ir spiaudė ant manęs. Tada vienas iš mano draugų pakvietė keletą užsienio spaudos atstovų. Kai jie atėjo fotografų lydimi, komunistai išsiskirstė, rinkimų būstinės durys atsidarė, ir eilė pajudėjo.

Daugiau kaip 5.342.000 žmonių (22% rinkikų) neturėjo aplamai jokio kandidatų pasirinkimo, nes vienintėlė opozicijos partija, lenkų ūkininkų partija, buvo paskelbta neturinti teisės kandidatų statyti.

Pasibaigus rinkimams komisarai sistemingai degino už lenkų ūkininkų partiją atiduotus balsus, kurie prašoko 10% normą. Iš 5.200 lenkų ūkininkų partijos narių, kurie pagal rinkimų įstatymą turėjo teisę prižiūrėti balsų skaičiavimą, tas pareigas tegalėjo atlikti tiktai 36 asmenys.

Tas 36 rinkimines apylinkes, kuriose balsų skaičiavimą galėjo prižiūrėti mūsų partijos nariai, komunistai buvo parinkę itin rūpestingai, būdami tikri, kad jose jie gaus lemiamą daugumą.

Bet ir tose parinktosiose apylinkėse mūsų partija buvo gavusi mažiausiai 65% daugumą, o kai kuriais atvejais — lig 92%!

Oficialiuose skelbimuose buvo pranešta, kad „vyriausybės bloko" kandidatai gavę 90%, o lenkų ūkininkų partija 10%. (B.d)

Tremtinių problema

Plk. ltn. J. M. Sagės pranešimas J. A. Valstybėse

Būdamas Amerikoje JAV armijos Europos vadovybės civilinių reikalų skyriaus plk. ltn. J. M. Sagė kovo 6. d. „New York Herald Tribune" Forume, New Yorke, ir per radiją laikė paskaitą apie DP problemą ir kelius jai spręsti. Šiomis dienomis ją taip pat skaitys ir per Amerikos kariuomenės siųstuvą Europoje.

Beveik milijono jungtinių tautų tremtinių (DP) Vokietijoje padėtis yra dar viena iš painiavų pokarinėje Europoje. Šita humaniškumo ir praktinė problema turi būti dorojama rūpestingai ir su apdairumu, kol bus galima pastoviai išspręsti šių dienų Europos klausimus.

Daugumas tremtinių į Vokietiją pateko kaip prievartos darbininkai iš nukariautųjų kraštų. Likusioji dalis yra koncentracijos stovyklų kaliniai, kurie išliko gyvi Dachave ir Buchenwalde, ir karo belaisviai, kovoję mūsų pusėje. Sąjungininkų kariuomenei nugalėjus priešą, buvo rastas vis didėjąs DP skaičius, kol beveik 11 mil. asmenų iš nacių sargybos pateko į sąjungininkų rankas.

Beveik šešis mil. grąžino jų į gimtuosius kraštus gen. Eisenhowerio kariai lig 1945 metų vasaros. Lig 1947 m. galo grįžo dar apie 700.000. Dabar vakarinių sąjungininkų zonose Vokietijoje ir Austrijoje yra beveik milijonas tremtinių, kurie negali arba nenori grįžti į savo gimtines, bijodami persekiojimų dėl rasės, religijos, tautybės arba politinių pažiūrų. Apie 100.000 jų atvyko į Vokietiją 1946. ir 1947. m. Tai daugiausia Lenkijos žydai, kurie bėgo iš Lenkijos dėl įvairių priežasčių: dėl namų, įmonių, ir giminių netekimo karo metu; dėl padidėjusio antisemitizmo, kilusio jų krašte po ilgos nacių okupacijos; dėl didelės sijonistų į Palestiną judėjimo bangos. Ryšium su šia migracija žydų skaičius vakarinėse okupuotose zonose pakilo lig 200.000, kas sudaro apie 20% visų DP skaičiaus.

Šioje DP problemos diskusijoje neliečiu iškeltųjų vokiečių, etninių vokiečių ir kitų buvusių priešo kraštų piliečių. Aš liečiu tiktai beveik 1 mil. jungtinių tautų tremtinių, tebesančių Vokietijoje: lietuvių, latvių, estų, lenkų, žydų, ukrainiečių, jugoslavų ir apatridų, kurių JAV kontroliuojamuose Vokietijos ir Austrijos zonose yra apie 536.000.

1946 m. pradžioje sugrįžęs į Europą aš tolydžio stebėjausi, kad tiek daug DP užsilikę. Aš sutikau tų pačių belaisvių ir nacių priverstinių darbininkų, kurie su manim buvo Vokietijoj 1943. ir 1944. m., ir dabar tebegyveno slogioje nenormalaus stovyklinio gyvenimo atmosferoje. Aš stebėjaus jų sugebėjimu išnaudoti savo padėtį, studijuojant, dirbant ir stengiantis pasitobulinti.

Stengiantis patenkinti jų gyvą norą pasireikšti konstruktyviame darbe ir taupant armijos lėšas bei IRO personalą, beveik visa stovyklų administracija buvo perleista patiems DP. Tad IRO stovyklos direktorius gali pasitaikyti buvęs Lietuvos respublikos kabineto ministeris arba Ukrainos ūkininkas ar teisininkas. Pareigas eiti jam padeda DP demokratiškai rinkti komitetai, panašiai kaip mažam miestelyje šiame krašte. Jei mane paprašytų nurodyti bendruomenę, kuri, mano nuomone, būtų labiausiai nusistačiusi prieš nacizmą, fašizmą arba komunizmą, aš nevesčiau jūsų į izoliuotą „100% amerikonių" miestelį, bet nugabenčiau į mūsų zonos Vokietijoje DP stovyklą. Didžioji jungtinių tautų gyventojų dalis nemėgsta šitų „izmų", bet teturi mažai tiesioginio kontakto su jais. DP, kurie būriais buvo sumedžioti naktimis, atplėšti nuo savo šeimų ir atgabenti į Vokietiją dirbti, arba kuriems rankose buvo įtatuiruoti koncentracijos stovyklų numeriai, yra griežtai nusistatę prieš bet kokį nacizmą ar fašizmą.

Ir pats faktas, kad daugumas DP sutinka su bet kokiu likimu mieliau, nekaip būti grąžinami į komunistų valdomas tėvynes, rodo jų pažiūrą į šitą „izmą".

Tremtiniai yra didžiai religingi žmonės. Kiekvienoje stovykloje jie savo rankomis įsirengė bažnyčias, kuriose pamaldas laiko jų dvasininkai. Jų sveikata, vidutiniškai imant, yra geresnė, kaip vokiečių. Nepasitaikė rimtesnių epidemijų iš dalies dėl armijos atliktos imunizacijos, o iš dalies dėl šaunios DP gydytojų ir sesučių priežiūros. Vaikai yra sveikiausi, kokius man kame teko matyti. Venerinės ligos, kurios paprastai yra paplitusios nuo karo nukentėjusiuose miestuose, DP stovyklose yra nežymios. Mūsų zonoje beveik 70.000 vaikų lanko mokyklas, tvarkomas stovyklose pačių DP. JAV kariuomenės išmokyta DP policija stovyklose žiūri vidaus tvarkos. Mūsų globojamų DP tarpe nusikaltimų pasitaiko mažiau, negu vidutiniškai dideliuose miestuose.

Ir reikia turėti omenyje, kad DP aplamai yra dirbą ir galvoją žmonės. Deportacijai į Vokietiją naciai rinko pirmiausia jaunus žmones, tinkamus darbui. Mūsų stovyklose, palygint, mažai tepasitaiko senų arba fiziškai ydingų žmonių. Dabar jie stropiai dirba IRO stovyklų tvarkyme, patarnaudami už stovyklų armijos dalinuose ir vietos ūkyje, jeigu gauna darbą susmukusioje Vokietijoje.

Jų tarpe yra gausu specialistų. Iš beveik 400.000 darbui patikrintų DP beveik ketvirtadalis turi patyrimo žemės ūkyje, pieninininkystėje, žuvininkystėje ir maisto produktų gamyboje. Apie 7% yra statybos darbininkų, 6% siuvėjų; 10% profesionalų, kaip antai, gydytojų, gail. seselių, inžinierių.

Trumpai tariant mes, kurie dirbom su jais Vokietijoje, jaučiame, kad DP aplamai imant yra fiziškai tinkami, nori naudotis politine ir religine laisve — amerikiniu stiliumi, — laikosi bendruomenės taisyklių, turi kvalifikacijų ir energijos, kurias nori panaudoti naujoję nuolatinėje buveinėje.

Yra opus klausimas: „Kas bus iš tų žmonių, kuriuos mūsų armija tebelaiko savo kontrolėje okupuotoje Vokietijoje?"

Pirmoji galimybė — repatrijacija — tebūtų galima įvykdyti jėga. Likusiems DP neapsimoka sakyti: „Milijonai žmonių sugrįžo, iš kur buvo atvykę, kodėl nevykstat jūs?" Atsakymas yra pernelyg aiškus. Be abejo, sugrįžo namo rusai, kurie tikėjo komunizmą, bet ar išmintinga tikėtis, kad, pvz., tremtiniai latviai, estai ir lietuviai, kurie yra nepaprastai priešiški politinei ir ūkinei sistemai, jų patirtai 1940 ir 1941 m., ir kuri dabar žiauriai kontroliuoja jų kraštus, ar galima tikėtis juos galėsiant saugiai grįžti su jų turimuoju priešiškumu? Ar mes norime priversti komunizmą priimti jų gyvenimo stilium? Mes tikime, kad ėmus vykdyti priverstinę repatrijaciją tuos žmones reikėtų gaudyte sugaudyti ir šautuvais bei durtuvais suvaryti į repatriacijos traukinius.

Antroji galimybė — versti DP pasidaryti vokiečiais — sudaro žymių sunkumų. Tam tikras įsišaknijęs priešiškumas tarp DP ir jų buvusių prispaudėjų būtų amžinas nesusipratimų šaltinis. Jie pailgintų ir pasunkintų mūsų uždavinį Vokietijoje. Taip pat yra ir didelė ūkinė kliūtis. Prieškarinis gyventojų skaičius amerkiečių zonoje jau yra pakilęs 20%, prisidėjus vokiečių pabėgėliams iš kitų sričių ir vokiečių tremtiniams iš rytinių valstybių, kaip antai, Čekoslovakijos ir Lenkijos. Be to, apie 30% namų JAV zonoje sunaikinta ir jos pramonė daugiausia sunaikinta arba sugriuvusi. Be to, net prieš karą šita sritis turėjo importuotis 20% maisto savo gyventojams. Vien tik uždaryti DP stovyklas ir pridėti prie vokiečių esamo pertekliaus pusę milijono nevokiečių, mūsų zonoje nebūtų joks klausimo sprendimas.

Trečioji galimybė — šiuos DP laikyti stovyklose neapibrėžtą laiką — taip pat nėra joks sprendimas. Sunkią naštą amerikiečių mokesčių mokėtojui ji tik padarytų amžiną. Ji tik laikytų tremtinius tokioje situacijoje, kurioje jie negalėtų padėti sau patys, be plano arba vilties sukurti naują gyvenimą sau arba savo vaikams.

Ketvirtoji galimybė yra tremtinių įkūrimo laidavimas kraštuose, kur jie galėtų atsistatyti savo gyvenimą ir leisti naujas šaknis. Štai, ką kiti kraštai yra padarę šiuo atžvilgiu ir ką jie mano apie rezultatus.

Kanada paprašė IRO duoti 20.000 DP darbininkų iki 1948 m. liepos mėnesio galo. Kaip Australijoje sutinka DP, matyti iš Australijos informacijos ir imigracijos ministerio telegramos IRO vyr. būstinei: „Aš esu sužavėtas pirmosios tremtinių partijos rūšimi, kuri atvyko į Australiją „Generolo Heitzelmano" laivu — Australijos spaudos ir visuomenės reakcija dėl plano šauniausia".

Lankydami Belgijos anglių kasyklas, kuriose įkurta 30.000 DP, mūsų atstovai patyrė, kad belgų darbdaviai yra nepaprastai patenkinti savo naujais darbininkais ir prašo jų daugiau.

Švedija praneša savo puikų patyrimą su lietuviais, latviais ir estais, kurie iš savo kraštų pabėgo 1944 m. Šie pabėgėliai 1946 m. gale buvo atmokėję Švedijos padarytas išlaidas jų labui, o dabar Švedijos ūkiui jie kasmet suteikia po 150 mil. dolerių.

Be šių kraštų truputį DP priėmė ir daugelis kitų, taip antai, D. Britanija, Prancūzija, Olandija, Norvegija, Brazilija, Paragvajus, Argentina ir Venecuela. Bet visos dabar numatomosios pastangos ir sutartys tėra riboto masto ir problemos neišspręs.

Aišku, kad ketvirtoji galimybė — platė DP įkūrimo programa — gali pasisekti tik tada, jei JAV įsileis žymų skaičių.

Aš suprantu, kad šitą dalyką turi spręsti JAV tauta, mokesčių mokėtojai, ne armija. Ar mes vokiečių aukas vėl stumsim į rankas jų persekiotojams? Ar mes versim juos grįžti į jų kraštus, valdomus komunistų? Ar mes neapibrėžtą laiką laikysim juos Vokietijoje, padedami kitų kraštų mokesčių mokėtojų? Ar mes įnešime savo dalį, padėdami jiems įsikurti JA. Valstybėse, kurie galėtų atstatyti savo gyvenimus ir tuo pačiu sumažinti jūsų, amerikiečių mokesčių mokėtojų, naštą. Klausimą turite išspręsti jūs, pasisakydami kongreso lūpomis.

Kaltina padėjus bėgti

Praha (Dena/Reuteris). Čekoslovakijos vyriausybė oficialia nota apkaltino keletą prancūzų pasiuntinybės Prahoje tarnautojų, kad, esą, jie padėję, buvusiam ministeriui J. Smarekui ir F. Halai mėginant jiems pabėgti.

V. ČIŽIŪNAS

AR TURIME VIEŠĄJĄ NUOMONĘ?

Viešąją nuomone (opinija) vadiname atgarsį, kurio susilaukia žmonių protuose reikšmingi bendruomenės gyvenimui dienos įvykiai, politinės ir kultūrinės aktualijos. Tiksliau apibrėžiant, viešoji nuomonė yra aktinga kolektyvinės minties reakcija bendruomeninėmis temomis. Šios definicijos nepretenduoja būti baigtinai tobulos , tačiau mūsų rūpimuoju atveju reikėtų pabrėžtinai iškelti pagrindinės viešosios nuomonės savumai: minties kolektyvumas ir vieningumas.

Pamėginsime bent trumpai panagrinėti klausimą: ar turime tautinėje tremtinių bendruomenėje pakankamai jautrią viešąją nuomonę ir ar ji pakankamai šakota visais gyvenimo klausimais.

Mūsų tremtinių bendruomenei stinga pagrindinių normalaus tautinės bendruomenės gyvenimo sąlygų: gimtosios žemės pagrindo ir įprastinių bendruomeninių santykiavimo formų, apskritai — viso to, kas sudaro organiškai diferencijuotą visuomenę. Tačiau tatai dar nereiškia, kad mūsų tautinė bendruomenė tremtyje yra netekusi savo esminių žymių ir dėl to jos funkcijos yra neįmanomos. Likimo lemta mūsų tremtinių bendruomenei gyventi sutelktai stovyklose. Ta aplinkybė turi savo teigiamybių ir neigiamybių. Viena svarbiausių stovyklinio gyvenimo teigiamybių yra ta, kad jose būtent, gimė ir išaugo mūsų tremtinių švietimo ir kultūros veikla, kuri kitose tremties gyvenimo aplinkybėse nebūtų tokia naši o gal ir aplamai įmanoma.

Viešoji nuomonė nėra ir negali būti ribojama kuriais vienais klausimais. Jos apimtis, tiksliau — interesų spindulys, priklauso nuo žmonių sambūrio intelektualinio lygmens. Mažiau išprususiems žmonėms pakanka to, kad jie domisi vietiniais viešąisiais reikalais, o iš inteligentų reikalauti platesnio interesų akiračio. Šiuo antruoju atveju viešoji nuomonė turi formuotis visos tautinės bendruomenės interesų plotmėje. Nugalėdama erdvines kliūtis, spauda yra galinga ryšininkė. Platesnio masto reikaluose visi spaudos naudotojai, laikraščių ir knygų skaitytojai, yra didelės dvasinės sąveikos dalyviai.

Kai kalbame apie viešąją nuomonę lokaliniais klausimais, negalime jos griežtai išjungti iš platesniosios opinijos, kaip negalime griežtai atriboti lokalinių problemų nuo rūpimųjų visai tautinei tremtinių bendruomenei. Griežtai lokaliniais reikalais laikytini tie reikalai, kurie reiškiasi vietos gyvenimo plotmėje, gyvenimiškosios būtinybės tvarka ir neturi principinės reikšmės platesnei visuomenei. Tačiau kiekvienas reiškinys vietos gyvenime, kuris iš esmės atestuoja mūsų tautinį būdą, mūsų taktiką savitarpio santykiuose ir santykiuose su svetimaisiais taip pat vienu ar kitu būdu leniamai veikia savąją ar svetimąją aplinką, jau turi principinę reikšmę ir platesnei bendruomenei. Tuo pačiu jis tampa nebe lokaliniu, bet platesniuoju visuomeniniu reiškiniu.

Ar yra galima lokalinė viešoji nuomonė? Ar ji neišsigimsta į paprastą apkalbų („pletkų") kirbinę? Gaila, tenka prisipažinti, kad tremtinių stovykliniame gyvenime ne retai tik tokia viešoji nuomonė ir viešpatauja. Hipokrizija dažnai žudo bet kokią sveikesnę viešąją nuomonę. Nelygus mastas „saviesiems" ir „svetimiesiems" (ideologiniu, politiniu, ekonominiu ir siaurai asmeniniu atžvilgiais), blaškymasis paklystant tarp dviejų tiesos šaltinių (dažnai ir blogiau — dviejų ar daugiau „naudos šaltinių"), pigi demagogija smukdo autoritetą tų asmenų, kurie iš pašaukimo ar padėties turėtų būti viešosios opinijos formuotojai.

Visiškai izoliuotų socialinių reiškinių, niekuo neatsiliepiančių tautinei bendruomenei, kaip vieningumo socialiniam kūnui, vargiai ar berastume. Kas jau besakyti apie tuos reiškinius, kurie aiškiai smukdo mūsų žmonių būdą, ardomai veikia jaunuomenės auklėjimąsi ir neigiamai reprezentuoja mūsų tautiečius svetimųjų akyse? Mūsų spaudoje dažnai šaukiamasi tautiečių proto ir sąžinės balso, kad jų elgsena ir veiksmais nebūtų žeminamas tautos vardas ir kenkiama jos kovai dėl laisvės. Man regis, tautinei bendruomenei, neturinčiai valstybinės organizacijos ir jos valdomųjų organų galios, belieka, žinoma, tos pačios moralinio spaudimo priemonės, kurios ir ligi šioliai buvo ir tebėra vartojamos. Tačiau jos būtinai turi būti efektingesnės už ligišiolines. Tai sakydamas, turiu galvoje sąmoningai organizuojamą konstruktyvinę viešąją nuomonę, kurios pasigendame tiek siaurame stovykliniame gyvenime, tiek apskritai bendruomeninio gyvenimo viešumoje.

Kaip turi reikštis šitokia viešoji nuomonė konkrečių lokalinių negerovių atveju? Ogi žymiai konkrečiau, negu ligi šioliai. Visi gerai žinome, kad pozityvioji bendruomenės dalis visur sudaro persveriančią daugumą, kai kur iki 99%. Tačiau kovoje su negerovėmis ji turi būti žymiai vieningesnė, jei ne būtinai aktingesnė, negu dabar. Jeigu kuriuo skaudžiu visai bendruomenei klausimu susidaro apytikriai vieninga pozityviosios bendruomenės dalies nuomonė, ji turi būtinai tapti ir viešai ir veiksminga. Tokia ji bus tada, kai destruktyvusis bendruomenės elementas gaus patirti, kad jis yra tylomis išskiriamas iš bendruomenės tarpo ir už ką, būtent. Prisiminkime tik žydų bendruomenės stiprybę, mažu mastu vertinant, Lietuvoje ir — platesniu — visame pasaulyje. Kaip retas buvo atsitikimas nepriklausomoje Lietuvoje, kad žydas skųstų žydą valstybės teismui. Argi jau savitarpio bylų žydų bendruomenėse nebūdavo? Būdavo, kur ne, tik jos būdavo sprendžiamos vietos kahaluose, bendruomenės ribose. Į valstybės teismus patekdavo tik tokios bylos, kurių viena šalis nebuvo žydų tautybės arba kurios reikalavo ypatingos civilinių ar baudžiamųjų įstatymų sankcijos, bet ir tai tik tuo atveju, kai žydų bendruomenei nuo to jokių nuostolių nebuvo numatoma. Pagrindinė žydų bendruomenės drausminamoji jėga, šalia tautiškai religinio auklėjimo veiksnių, buvo, be abejonės, visuotinis tautiečių boikotas nedrausmingam bendruomenės nariui. To bijodavo visi, beveik be išimčių, žydai. Todėl ir žydų bendruomenės jėga buvo neabejojamai didelė, kaip didelis visos žydų diasporos gyvastingumas visame pasaulyje. Skaitėme neperseniai mūsų spaudoje žinią apie tai, kaip nusikaltę ir vietos LTB apylinkės teismo nubausti tautiečiai apskundė pačius teisėjus karinės amerikiečių valdžios organams ir kaip ryšium su skundu patys apylinkės teismo teisėjai gavo sėstis į kaltinamųjų suolus. Tai buvo suniekšėjusio žmogaus antausis ne tiems tautinės bendruomenės teisėjams (įsivaizduojame, tokiems pat kvalifikuotiems ir savo paskirties aukštumoje esantiems, kaip ir visur kitur mūsų LTB daliniuose), bet visai tautinei bendruomenei. Tokiu atveju nėra jokios kitos efektingesnės priemonės, kaip gerai suorganizuotas visos dorosios visuomenės griežtas boikotas minėtiems ir visiems kitiems panašaus plauko niekšams. Ar yra galima mūsų bendruomenėje tokia griežta kovos su blogybėmis priemonė? Ar bendruomenė yra parengta moralinei opinijai ir, jei tai kur neišvengiama, net boikotui? Tenka paabejoti, nes daugelis reiškinių rodo kai kurių mūsų bendruomenės perferinių vadovų palinkimą vengti griežtesnių žygių ir asmeninio atsakingumo už kolektyvinio organo politiką („palikime juos ramybėje, tegul tik mūsų neliečia").

Ir tremtyje lietuviški papročiai
DP jaunavedžių sutiktimas su duona ir druska
E. Karpavičiaus nuotr.

Daugelio blogybių mūsų stovyklose būtų išvengiama, jeigu jose egzistuotų tikra viešoji opinija. Deja, teturime jos surogatą paskalų ir šmeižtų pavidalais. Tatai neseniai pailiustravo mums A. Rūkas š. m. „Minties" Nr. 6. („Trys demokratiški vaizdeliai").

Ne geriau yra ir su viešąja nuomone visos mūsų tremtinių bendruomenės interesų plotmėje. Jei mes turime tam tikrą visiškai aiškų nusistatymą tėvynės likimo, mūsų politinių pastangų, repatriacijos, skryningų ir pan. klausimais, tai kultūrinių klausimų srityje mūsų bendruomenės opinijos visiškai pasigendame. Kad spaudoje susikibo į plaukus dailininkai su Dr. J. Baliu ir jo patarėjais, kad literatūrinės kritikos plotmėje anuomet (1946 m.) iškilo polemika dėl mūsų poezijos lygmens ir dėl jos kritikavimo būdų, o šiuo metu pasikeista kiek gyvesnėmis nuomonėmis dėl V. Ramono „Kryžių", — dar negalima teigti, kad turime plačiai siekiantį, visus visuomenės sluogsnius apimantį kultūrinį sąjūdį ar bent susidomėjimą. Jau pakankamai ilgas laikas, kai vienas kitas mūsų kultūrininkų bei plunksnos darbininkų tremties spaudoje skelbia ir nagrinėja eilę labai svarbių ir aktualių mūsų tautinei kultūrai ir pačiai tautinei egzistencijai klausimų. Tačiau, rodosi, be atitinkamos reakcijos.

Stebint kasdienybę mūsų stovyklose, tenka konstatuoti, kad šiokio tokio atgarsio žmonių sambūriuose susilaukia tik radijo ir laikraščių pateikiamos politinės žinios, ypač jei jos kiek sensacija dvelkia. Tatai suprantama. DP gyvenimas persunktas laikinumo, įgrįsusio visiems iki gyvo kaulo. Tad ir politinės sensacijos, žadančios šiokių ar anokių permainų ~~ne~~ tik Europoje, bet ir pasaulyje, vargingiems tremtiniams yra lyg naujojo gyvenimo prošvaistės.

Bet rengiantis tam naujam galimam gyvenimui (tėvynėje ar emigracijoje) tik principiniai mūsų buities ir kultūros klausimai turi lemiamos reikšmės tiek dabarčiai, tiek juo labiau ateičiai. Deja, tų klausimų atgarsis yra dar per daug „popierinis". Tuo norėčiau pasakyti, kad mūsų visuomenininkų ir kultūros darbininkų keliamos spaudoje problemos daugiausia ir pasilieka tik laikraščių skiltyse. Tiesa, visi aktualūs ir mažiau aktualūs, bet problemomis turiningi, straipsniai yra skaitomi. Tik būkime atviri ir pasiklauskime save: kieno skaitomi ir kuriuo būdu aptariami ir įsisąmoninami?

Mūsų spaudos tiražai suvaržyti. Negausūs laikraščių numeriai pasiekia stovyklas ir patenka į atskirų negausių skaitytojų rankas ar vienu kitu egzemplioriumi į skaityklas. Žmonės skaito, bet to skaitymo atgarsio nejaučiama net ir inteligentų sambūriuose. Nenoromis tenka stebėti tiek savo gyvenamoje stovykloje, tiek ir kitur atsidūrus, kuriomis temomis inteligentų kalbamasi didesniame ar mažesniame ratelyje susibūrus. Politinės ir stovyklinės sensacijos, įgrįsusios buities medžiaginiai reikalėliai, emulkesni profesiniai klausimai (dažniau — mokytojų tarpe) — štai kas maitina inteligentus jų kasdienybėje. Be galo retai teišgirsi probėgšmiais užsiminta vieną — kitą iš tų principinių kultūrinių problemų, net ir aktualijų, kurios čia minėtų ir neminėtų autorių buvo spaudoje keltos ir nagrinėtos. Atsiminkime, kad dar yra nemaža neskaitančių, ar labai menkai spaudą sekančių inteligentų (ar vis tas menkas tiražas kaltas?). Iš tų premisų galima beveik drąsiai prieiti išvadą, kad viešosios kultūrinės opinijos ir inteligentijos eilėse dar neturime.

Kad ji atsirastų, reikia kad skaitomiejė spaudos skiltyse klausimai susilauktų atgarsio pirmoje eilėje inteligentų tarpe. Ir tas atgarsis turėtų reikštis nuomonių pasikeitimo ar ir platesnių diskusijų forma. Ryšium su šiomis diskusijomis lauktina ir didesnio gyvumo kultūrinėje polemikoje, kurios pasigenda ir šaukiasi kai kurie mūsų publicistai.

Tatai konstatuojant, pravartu pasiūlyti ir konkrečią formą lokaliniam intelektualiniam bendravimui. Tose stovyklose, kur per maža gaunama spaudos, kad ji patenkintų visus skaitytojus, rengtini bent savaitiniai pobūviai — pasikalbėjimai aktualiomis spaudos temomis. Kai kuriose stovyklose yra rengiami tokie pobūviai politinėms aktualijoms išklausyti („gyvasis laikraštis"). Tatai gera, bet per siaura. Reikia tokius pobūvius kiek paįvairinti ir praplėsti. Pirmiausia patys inteligentai, bent kas antrą savaitę valandai susirinkę, turėtų aptarti kultūrines aktualijas ir išklausyti kurio svarbesnio straipsnio santrauką. Jei kartais stebimės inteligentų susmulkėjimu ir net fenomenaliniu atbukimu aukštesnėms materijoms, tai mokėkime ir išbristi iš tos žeminančios padėties. O tatai nėra taip sunku, ypač ten, kur savitarpio sugyvenimas dar nėra asmeninių rietenų užnuodytas.

(Nukelta į 4 pusl.)

Nuo jūrų marių . . .

Visais istoriniais laikais mūsų tauta buvo sėsli, žemdirbių tauta. Tokia ji išsilaikė ir per paskutinį nepriklausomo gyvenimo laikotarpį. Be mažo valdininkijos, darbininkijos, bei kitų profesijų nuošimčio, mes buvome žemdirbiai. Mūsų senėviai, tėvų tėvai ir mes dirbome Lietuvos žemę, kasėme šioje žemėje esantį auksą. Mums nebuvo sąlygų ir reikalo ieškoti jo kitur. Per šimtą metų trukusi caro priespauda padėjo tokiai padėčiai išsilaikyti.

Paskutiniajame nepriklausomo gyvenimo laikotarpyje tenka konstatuoti mūsų krašto technikinė pažanga įvairiose srityse. Nebuvo pamirštas ir mūsų pajūris, mūsų uostai — Klaipėda ir Šventoji. Į juos buvo investuotos žymios sumos pinigų. Jie buvo tvarkomi. Šventosios uosto dėl tam tikrų priežasčių nespėjome padaryti tinkamą naudotis jūros laivams. O Klaipėda buvo visais atžvilgiais tinkamas ir naudojamas jūros laivų uostas.

Mes turėjome vartus į pasaulį beveik visą nepriklausomybės laikotarpį. Visą laiką atplaukdavo ir išplaukdavo įvairių tautybių laivai. Tuo mes galėjome tikrai džiaugtis. Per uostą pereinančių prekių kiekiai daug pasako. Vargu taip pat ar rasime pasaulyje uostą, į kurį prekės būtų atvežamos ir išvežamos vien tik tam uostui arba tai valstybei priklausančiais laivais. Dėl įvairių prekybinių sutarčių arba kitų konjunktūrų tenka pasinaudoti svetimų laivų patarnavimais. Mes svetimų laivų pasitarnavimais buvome priversti naudotis dėlto, kad neturėjome savų. Ir tokia padėtis truko su išimtimi į pabaigą, beveik visą mūsų nepriklausomo gyvenimo laikotarpį.

Tam tikros priežastys, kaip antai specialistų, valstybinio masto pastangų stoka, neleido mums sukurti tautinį laivyną tuojau po Klaipėdos atgavimo. Legendinėje šviesoje žinomi laivai „Palanga" ir „Lydys" nesudarė šio laivyno užuomazgos. Vieną iš jų, esą, nuvairavo nežinoma kryptimi to laivo kapitonas, svetimtautis. Kito likimas man visai nežinomas.

Keletą metų prieš Klaipėdos netekimą buvo įsigyti lietuviški laivai, su lietuviškais vardais, davė pajamas lietuviškoms bendrovėms. Mes turėjome 12 jūros laivų — frachterių, plaukiojančiu po lietuviška vėliava, priklausančių trims bendrovėms. Tai buvo: „Utena", „Kretinga", „Maistas", ;;Šiauliai" „Mariampolė", „Kaunas", „Panevėžys", „Nida", „Venta", nepriplaukusi „Neringa" bei „Friesland", „Holland", „Gotland", kurie palaikė linijinį bei trampinį susisiekimą su įvairiais Europos valstybių uostais. Bendras šių laivų tonažas buvo mažas. Iki atsisakymo nuo svetimų laivų patarnavimo buvome toli.

Patys laivai daugiausia buvo gerokai senstelėję reikalavę palyginti didelių bėgamojo remonto išlaidų, bei turėję kitų defektų. Bet jie visi nešė puikų pelną bendrovėms ir jie skubėjo visomis savo jėgomis iš vieno uosto į kitą. Nežymus skaičius užsienyje paruoštų savų specialistų, buvo nepakankamas šių laivų vadovybėms sudaryti. Teko samdytis jūrininkus profesionalus kitų tautybių — latvių, norvegų. Įgulų didelę dalį sudarė lietuviai. Bendrai reikia pasisakyti— tai buvo entuziazmo pilni lietuviškosios jūrininkystės laikai. Ir jei ne įvykių raida, šiandien mes turėtumėm žymiai didesnį prekybinį jūros laivyną. Mūsų laivai būtų lankęsis pas tiesioginius prekių pardavėjus ir kituose šios žemės kontinentuose.

Istoriniai įvykiai mūsų pastangas šia kryptimi sustabdė. Agresingos mūsų kaimynų priemones vienu ar kitu būdu padarė galą šiai daug žadančiai mums sričiai.

Paskutinieji lietuviški laivai, darę jūrinę kelionę, buvo Nemuno garlaiviai.

Šiandieną mes žinome apie išsilikusią „Ventą", kuri yra vokiečių nuosavybė ir apie „Denis", užpirktą prieš karą Amerikoje. „Ventos", atrodo, neatgausime, o „Denis" ilsisi Amerikoje ir dėl tam tikrų priežasčių privalo ir toliau ilsėtis. Kiti laivai yra žinomi, kaip parduoti, nuskendę, nuskandinti arba dingę. Kartu su jais žuvo arba dingo palyginti didelė dalis lietuvių jūrininkų. Dalis jūrininkų atsirado tremtyje.

1946 metų pabaigoje buvo suorganizuota pabaltiečių jūrų mokykla Flensburge su lietuvių, latvių ir estų skyriais. Dabar ši mokykla baigia trečiuosius mokslo metus. Daugumas šią mokyklą lankančių yra pasiryžę tapti jūrininkais. Praktiškai pradėti šią karjerą tuo tarpu neįmanoma. Savo laiku atsiradę galimybės emigruoti į Angliją bei neaiškus žinojimas darbo sąlygų, patraukė nemažą skaičių mokinių. Jie visi turėjo viltį anksčiau ar vėliau patekti ant laivų, kurių Anglija turi tikrai daug. Su šia viltimi jie ir šiandien gyvena, kaip ir visi Anglijon patekę. Panašios žinios ateina ir iš kitų kraštų. Trumpesnės ar ilgesnės darbo sutartys bei kitos priežastys neleidžia dirbti pageidaujamoje profesijoje. Vienas kitas buvusių profesionalų jūrininkų yra gavę darbo savo srityje. Bet tai yra asmeninės iniciatyvos bei aplinkybių pasekmės. Tenka konstatuoti, kad šios negausingos branšos specialistų pareikalavimas nėra iki šiol pasirodęs. Mokyklos bei Jūrininkų Sąjungos vadovybės pastangos — bandymas atgauti lietuvišką laivą „Ventą" bei susirašinėjimas su kai kuriomis užsienio rėdėrijomis, darbo paklausos reikalu, — teigiamų vaisių nedavė. Ar atneš vaisių į viso pasaulio lietuvius paleistas atsišaukimas, — moraliai ir materialiai remti jūrininkystę, bei kurti bendroves, pirkti jūrinius laivus — bent artimoje ateityje negalima tikėtis.

Tad mūsų jūrininkai bei jūrininkinis prieauglis tremtyje laukia jų likimo sprendimo bendra DP taikoma tvarka. Tikėkimės susiburti kada nors po lietuviškę ar kitokia veliava ant savo laivų, šiandien gi palinkėkime vienas kitam bent visados nepadžiauti savo „dungrinių".

Laivų mes neturime — jūros mums dar pasiliko.

Laiv.-mech. inž. Juozas Dijokas.

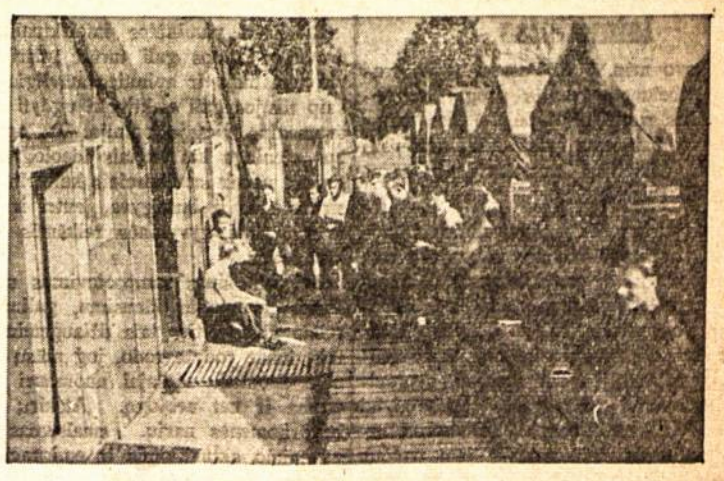

Darbo kuopos vyrai laisvalaikiu
E. Karpavičiaus nuotr.

Technikos globėją minint

LIETUVOS INŽINIERIAI MINĖJO TECHNIKOS GLOBĖJO—SV. JUOZAPO ŠVENTĘ

Technika, jos išradimai ir įvairūs įrengimai yra vienas žymiausių ir reikalingiausių visur ir visiems dalykų: kiekvienam žmogui ir kiekvienai profesijai — pirmasis ir pagrindinis reikalas. Techniškų įrengimų privalo kiekvienas žmogus, tautų bei valstybių egzistencija, pasaulio bendravimas. Technika pirmoji ateina į pagalbą sveikatai apsaugoti, jai išlaikyti ir taisyti; teikia patogumus ir pramogas; laimi laiko ir vis lengviau nugali erdves; lengvina darbą ir kovą dėl būvio; suartina tautas bei valstybes ir, pagaliau, priartina ištisus žemynus. Parūpina, pagamina ir patiekia maistą, rūbus, apavą, šviesą, kurą, darbą lengvinančius įrankius bei mašinas, susisiekimo ir susižinojimo priemones. Šių dienų žmogaus gyvenimas ir gyvenimo pažanga žemėje be technikos nežengia nė žingsnio. Tai vis technika kūrėja ir gyvenimo lengvintoja.

Betgi technika gali būti, buvo, yra ir bus talp pat ir gyvenimo griovėja, jo naikintoja. Priklauso nuo to, kuriam tikslui ir kieno ji panaudojama: geram ar blogam tikslui, gero ar blogio valioje. Ir jau įsitikinome, kad veltui budi miestų saugotojai, jei jų Dievas nesaugo ir veltui statomi miestai, jei to darbo Dievas nelaimina.

Minėdami šv. Juozapą — technikos globėją, kreipkimės jo užtarimo bei prašykime jo globos. Tegul technika ir jos išradimai globėjo skyrimu tarnauja geros valios žmonėms, tautoms bei valstybėms, jų gerovei ir pažangai. Technikos globėjas tesuteikia mūsų menkoms jėgoms išminties ir ištvermės, kad mūsų įrankiai, kuriais dirbame, garbingai atliktų uždavinį gčinant teisingųjų pastangas, technikos kūrybą ir jos pažangą. Blogųjų gi atžvilgiu — galinga technika tesunaikina pačius niekadėjus ir veltui saugojamus jų miestus. Daug įvyko stebuklų ir tikime, kad dar vienas tikrai įvyks: pragaro vartai sugrius ir velniška puikybė bus sunaikinta galingos technikos išradingais ginklais.

K. K.

Nemalonūs priekaištai stovyklų vadovams

„Nepriklausomoje Lietuvoje" 3 Nr. vienas į Kanadą atvykęs tautietis rašo: „Mums, karo pabėgėliams laimingai pasiekusiems laisvosios Kanados žemę, yra keista, kad trejų metų gyvenimas Vokietijoje mus gerokai pakeitė. Tenai mes neturėjome ne tik tėvynės, padoresnės aprangos, sotesnio valgio, bet kai kurie neturėjome progos pajusti žmogiškos širdies. Mes, kiek vėliau atvykusieji, gerai prisimename tautiečius išvykstant į Kanados miškus. Kai kur, tiesa, bendruomenių vadovai suprato momento svarbumą ir išvykstantiems surengė jaukius atsisveikinimo pobūvius. Bet buvo ir vietovių, kur, jau nekalbant apie nesuruoštas išleistuves, nebuvo duota net susisiekimo priemonių vykstant į surinkimo stovyklą. Prisimenant pirmuosius išvykstančius tą patį galima pasakyti ir apie tuos, kurie savas stovyklas Vokietijoje paliko lapkričio — gruodžio mėn. Nebuvo jokio pasikeitimo: rūpestingieji stovyklų vadovai, suprasdami kiek tai būtina ir gražu atsisveikinti su atsiskiriančiais tautiečiais savo padarė ir toliau. O buvo stovyklų, kur vadovai tuo reikalu nebuvo suinteresuoti ir nieko nepadarė.

Dabar jau matome iš to išplaukiančius pirmuosius reiškinius: Bambergo stovyklos vyrai iš savo kolonijos žmonių patyrę nuoširdų atsisveikinimą prieš kurį laiką bendruomenės klebonui pasiuntė laišką, prašydami nurodyti jų neturtinguosius. Gavę atsakymą, bendrais ištekliais, pagal nurodytus adresus tuojau pasiuntė po Care siuntinį. Sekant šiuo gražiu pavyzdžiu buvo tartasi ir tarp kitų vyrų, bet čia pasirodė labai nevienodos nuomonės. Paminėjus tai scheinfeldiškiams (buv.) jie tik ranka numojo. „Užtenka sako", kad jie atvykstančius sportininkus vaišingai priima, o mes ne sportininkai ir jiems visai nerūpime". Girdint panašias mintis kiekvienam antram lietuviui darosi skaudu ir nyku, kad vos atsiskyrę nuo savo bendruomenės, taip nemaloniai ją prisimename. Bet įėjus į jo padėtį, kai ima pasakoti apie paskutines dienas stovykloje, apie surengtas „išleistuves", kada išvažiuojantiems, net aštuoniems asmenim stovyklos vadovybė pagailėjo duoti mašiną, kada lietui lyjant, nedengtame vokiečio (savo pinigais išnuomuoto) sunkvežimyje teko net 50 km važiuoti, darosi dar nykiau.

Atvirai kalbant, jeigu mes ten savųjų tarpe kai kurie neturėjome progos pajusti mūsų atžvilgiu širdies, tai čia, tolimoje Kanadoje, ypatingai jautrūs tapome. Kiekvienas gražesnis prisiminimas, atsineštas iš netolimos praeities, kiekvienas nuoširdesnis žodis, pasakytas gerojo prieteliaus, tokie mieli ir brangūs dabar. Ir atvirkščiai. Nepatyrusiems nieko malonesnio, prisiminus artimą praeitį, tyki širdgėla suspaudžia krūtinę ir nesinori nieko, nieko galvoti apie trejų metų vargą Vokietijoje ir ten likusius savuosius.

Del to gal netektų per daug stebėtis ir dėl mūsų naujosios išeivijos įvairių nuotaikų ir nevienokio prisiminimo likusiųjų atžvilgiu." (vj)

Is JAV lietuviu spaudos

„Dirva" registruoja mirusius lietuvius

— Nuo 1937 metų vasario mėn. „Dirva" pradėjo skelbti mirusiųjų lietuvių pavardes. Pasirodo, kad per 11 metų JAV yra mirę 18.000 lietuvių. Žinoma, tos žinios nėra pilnos, nes tik tokį mirusiųjų lietuvių kiekį pavyko suregistruoti „Dirvai". Apie daugelį mirusiųjų lietuvių artimieji nėra pranešę. Iš statistikos matyti, kad daugiausia lietuvių mirė eidami apie 50 metus. „Dirva" konstatuoja, kad ankstyvos mirties priežastis daugeliui lietuvių yra blogos rūšies degtinės gėrimas. Ypač labai daug buvo geriama išeiviams atvykus į JAV. Todėl apie 1937 metus mirdavo ir daug jaunesnio amžiaus lietuvių.

— Los Angeles mieste, Kalifornijoje, kovo mėn. 7 d. lietuviai pašventino savo naujai pastatytą bažnyčią. Iki šiol tos vietovės lietuviai meldėsi vienuose gyvenamuose namuose. Šios parapijos įsteigėjas buvo prel. Macijauskas, o dabar parapijos klebonas yra kun. J. Kučinskas, kuris nuo 1946 m. yra atvykęs iš Europos ir padėjęs dirbti negaluojančiam kun. prel. Macijauskui.

— Garsios New Yorko „Metropolitaino" operos solistė Polyna Stoška-Stoškaitė šį pavasarį dainuos Clevelende vadovaujamose moteriškose rolėse operose „Die Meistersinger" ir „Dion Giovani". Taip pat ji yra pakviesta į Hollywoodą suvaidinti keletą rolių muzikinėse filmose.

— Kai kurie į JAV nuvykę tremtiniai pareiškė kritiškų nuomonių dėl Chicagos, Clevelando ir kt. vietovių lietuvių tremtinių susiorganizavimo į tremtinių draugijas.

Ta proga Chicagos Lietuvių Tremtinių Draugijos valdyba Amerikos lietuvių spaudoje išspausdino plačius paaiškinimus, dėl ko tremtiniai susiorganizavo į draugijas, bet neįsiliejo į JAV esančias įvairias organizacijas. Pareiškimą pasirašė R. Skipitis, B. Budginas, J. Savaitis, M. Norkus ir P. Baltis. Vėliau Clevelando Tremtinių draugija pranešė, kad ji visai sutinka su Chicagos Tremtinių draugijos pateiktu pareiškimu.

— Chicagos lietuvių veikėjas V. M. Stulpinas, turėdamas įvairių duomenų apie daromą įvairią skriaudą tremtiniams Europoje, pasiuntė Illinois steit. senatoriui Scott W. Lucasui laišką, kuriame prašė senatorių įsikišti ir paveikti atitinkamas JAV įstaigas, kad US zonoje tremtiniai nebūtų skriaudžiami. Po kiek laiko Stulpinas gavo iš senatoriaus atsakymą, kuriame jis žadėjo tais klausimais painformuoti valdininkus Washingtone.

— BALFo centras per sausio mėn. tremtiniams į Europą pasiuntė 55 statines lašinių, netto 10.000 svarų, 3.660 dol. vertės. Be šių gėrybių dar pasiųsta 100 pundų įvairių drabužių, 9500 svarų (netto), 9450 dolerių vertės, 30 dėžių avalynės, knygų ir kitokių reikmenų 2645 svarų netto, 1.338 dolerių vertės. Visos šios siuntos yra išsiųstos per Prancūziją.

— Iš tremties nuvykusi į JAV Halina Leonienė Baltimorės „Dainos" draugijos rūpesčiu galėjo kovo mėn. 7 d. lietuvių salėje duoti piano koncertą.

— Poetės Alės Nakaitės-Arbačiauskienės rūpesčiu Detroite suorganizuota Lietuvaičių kultūros ir meno draugija pradėjo veikti. Kovo mėn. pradžioje prasidėjo lietuvių kalbos kursai ir tautinių šokių pamokos. Į lietuvių kalbos pamokas buvo pakviesti įvairaus amžiaus lietuviai.

— „Dirvos" 8 Nr. rašoma, kad Suomija Maskvai išdavė 29 pabaltijiečius, jų tarpe ir vieną lietuvį. Prieš deportaciją visi Suomijoje gyveną pabaltijiečiai buvo surinkti į vieną kalėjimą, o kai tie pasivaikščiojimo metu kalėjimo kieme mėgino per spygliuotas vielas bėgti, sargybiniai į bėgančius paleido serijas šūvių ir dalį sužeidė.

Kasselio stovykla emigracijos ženkle

Kasselio - Mattenbergo lietuvių stovykla gyventojų skaičiumi (apie 3.000 žmonių) prilygsta nedideliam Lietuvos apskrities, sakysim Šakių, miestui Šis lietuvių miestas Vokietijoje dabar gyvena tokiom pat emigracinėm nuotaikom, kaip ir daugelis stovyklų. Tiktai čia emigracinė ruoša, gal būt, kiek platesnė ir įvairesnė. Mat, jeigu bet kuri nedidelė stovykla, gerai progai pasitaikius, galėtų vienu laivu išemigruoti į tą patį kraštą, tai kasseliškiai žino, jog jų bendruomenei teks išsiblaškyti po platųjį pasaulį. Šiandien emigracijos galimybės dar gana ribotos. Didelėje stovykloje norinčių emigruoti yra žymiai daugiau, negu reikalaujama. Į kontingentus todėl lengviau tam patekti, kas moka praktiškų specialybių, žodžiu, geriau emigracijai pasiruošęs ir turi kitų pirmenybių.

Na, ir ruošiasi kasseliškiai emigracijai. Jeigu užklydęs į stovyklą mesi akį į skelbimų lentą, tai gausi įspūdį, jog Kasselio stovykla gyvena emigracijos ženkle. Štai tos aktualijos: kasdien ūkininkų egzaminus laiko 30 asmenų; Sub-Area Kassel patalpose prasidės egzaminai šių specialybių: sąskaitininkų, revizorių buhalterių, prekybininkų, įmonių vedėjų, direktorių, raštininkų, sekretorių, kartotekininkų, pašto tarnautojų, pardavėjų, automatinių kasų aptarnautojų, aritmometrų ir registratorių mašininkų. Be to, greitu laiku numatomi egzaminai batsiuviams. Kiek anksčiau tokie egzaminai įvyko staliams, miško kirtėjams ir dar kelioms specialybėms.

Bet vyraujantį susidomėjimą teikia ūkininko profesija, ypač egzaminai šios profesijos pažymėjimui įgyti. Kasseliškiai tvirtai įrodys tarptautinės IRO organizacijos pareigūnams mums iki įgrisimo žinomą tiesą, kad Lietuva žemės ūkio kraštas... Ir tai be svyravimų, nes sakysim, buvusių buhalterių, mašinistų, monterių, įstaigų direktorių, revizorių ir panašių, pagrindinė profesija buvo ūkininkavimas. Pasikeitus aplinkybėms, dabar tik grįžtama prie tikrosios savo profesijos, be jokių kursų, tiesiog diplomą į rankas...

Kai kurioms praktiškoms specialybėms įsigyti nesigailima ir darbo. Pavyzdžiui, tekstilininkų. Kas šios specialybės pažymėjimą nori įsigyti, vyksta maždaug savaitę padirbėti į apylinkėje esančius vokiečių tekstilės fabrikus. Netenka abejoti, jei tokiam asmeniui teks emigruoti kaip tekstilininkui, tai jis jau nebus naujokas prie mašinos. Šiuo metu Kasselio rajone veikią vokiečių tekstilės fabrikai yra perpildyti mokiniais iš Kasselio lietuvių stovyklos. Tai sveikintinas faktas, kuris rodo, jog į pasiruošimą emigracijai ne visada pro pirštus žiūrima, kaip bendru posakiu mėgstama operuoti.

Atitinkamus egzaminus išlaikiusiems vietinė Sub-Area išduoda IRO organizacijos vardu pažymėjimus. Jeigu, kam ligšiol pasisekė iš Kasselio stovyklos be tokio pažymėjimo emigruoti, tai dabar, atrodo, greičiau dramblys per adatos skylutę išlys, negu toks atsilikėlis išvys priimtiną įsikurti kraštą... Nors, kasgi atlaikys emigracinį spaudimą be diplomo, jeigu tavo konkurentas su keliais diplomais rankose.

Žodžiu, lietuvių miestas Kasselyje kompaktiniai ruošiasi individualinei emigracijai į naujos tėvynės kraštus.

Stebėtojas

Gražus Z. Puzinausko laimėjimas

Š. m. kovo mėn. 7 d. Passau, įvyko tradicinės, Nibelungų šventės proga, lengvosios atletikos rungtynės halėje. Į šias rungtynes buvo pakviesta visa eilė geriausių dabartinių Vokietijos lengvatletų, jų tarpe ir mūsų Z. Puzinauskas.

Z. Puzinauskas dalyvavo rutulio stūmime; kur, pasekme 14,04 m, iškovojo pirmą vietą. Tai yra tikrai graži ir mums džiaugsminga pergalė. Tenka pabrėžti, kad ši pasekmė buvo paslekta halėje. Taipogi šaltas oras ir kelionės nuovargis, neigiamai atsiliepė į rezultatą. Jei, dar sezonui neprasidėjus, pasiekiami tokie gražūs rezultatai, tai reikia tikėtis, kad Zenonas Puzinauskas, sezonui prasidėjus, toli prašoks jam pačiam priklausantį Lietuvos rekordą ir ne vieną gražią pergalę įpins į mūsų sportinių laimėjimų vainiką. A. B.

Ar turime . . .

(Atkelta iš 3 pusl.)

Šitokį intelektualinį bendravimą galima ir reikia plėsti, įtraukiant ir visus kitus bent kiek labiau išprususius stovyklos gyventojus. Nėra reikalo rengti ypatingų paskaitų, kurios mažesnėse tovyklose gal ir aplamai neįmanomos. Tais atvejais užtektų kolektyvinio rimtesnių laikraštinių ir žurnalinių straipsnių skaitymo.

Aukščiau paminėtos intelektualinio bendravimo formos gali turėti įvairių atspalvių tematikos ir apimties atžvilgiais, tačiau kaip tik jos gali efektingai ugdyti mūsų visuomeninę viešąją opiniją. Ta opinija nebus vieninga kai kuriais ideologiškai politiniais, net ir smulkesniais kultūriniais klausimais, bet ji bus gyva, jautri ir vieninga mūsų tautai gyvybinės reikšmės turinčiais klausimais.

Baigiant šiuos samprotavimus mūsų viešosios nuomonės klausimu, galima ir net reikia sustoti ties tais džiaugsmingais faktais, kurie rodyte rodo, jog mūsų visuomenėje duomenų viešajai nuomonei vis dėlto esama ir net neblogų. Atskirų tautiečių, bendruomenės narių, smalsumas politinio gyvenimo aktualijomis ir emigracijos klausimams yra visada labai gyvas ir pastebimai didėjąs. Jautrumo kultūriniams reikalams vietomis taip pat gražaus esama. Štai girdime išvykstančių į užjūrį tautiečių būrį, padariusį rinkliavą Tautos ar Kultūros Fondams, kitur — Lietuvos Raudonajam Kryžiui, sužinome, kaip vieningai užprotestuojama dėl nepriimtinų skryningo formų ir pan. Tatai rodo, kad mūsų tautiečių dauguma tinka kolektyviniams žygiams ir kad tie žygiai būtų neįmanomi be kolektyvinės nuotaikos ir, savaime aišku, nuomonės. Reikia tik, kad toji nuomonė būtų pastovi, patvari, aktyvi ir apimanti kuo plačiausius bendruomenės sluogsnius. Tatai pasiekiama tik pratybomis. Tada būtų lengvai galimas ir bet kurio pobūdžio mūsų tremtinių viešosios opinijos atsiklausimas, kaip kad yra mėginusi tai padaryti „Minties" redakcija pereitų metų vasarą savo skaitytojų tarpe. Tada ir mūsų tremties „ambasadorystė" būtų visiems ne per sunki, nes viešoji nuomonė ne vieną silpnesnės valios ar lengvabūdį tautietį sulaikytų nuo netinkamo lietuviui ir doram žmogui elgesio. Tada mūsų tautiečiai palengva išmoktų plukdyti savo asmeninius laimėjimus į bendrą tautos iždą, jausti tautos žaizdas, kaip savo paties žaizdas, ir tautos garbės vainike regėti savo garbės dalelę, kaip to pageidauja ir gražiais pavyzdžiais moko Vinc. Kazokas „Žiburių" 1947 m. Nr. 48. (Str. „Lietuviais esame mes gimę...").

AKIMIRKSNIŲ KRONIKA

Pesimizmas ir optimizmas

Laiks nuo laiko ir vis dažniau pasigirsta balsų pasikalbėjimuose ir atsiranda liūdnų žodžių spadoje apie mus, tremtinius, užgriuvusį begalinį pesimizmą. Natūralu. Tremtininkiškų dienų baigmės vilčiai ištįsus nuo kelių savaičių ar mėnesių į keleris metus ir jų pabaigai nesimatant, kaskart aistringiau beieškant maloningo pirklio, kuris, pačiupinėjęs raumenis, nusigabentų už jūrių marių, nes stovyklinė buitis kasdieną darosi žiauresnė, nes pasaulio oras kasdieną tvinksta didesniu neramumu — tokiai aplinkai esant, suprantama, pesimizmui augti našiausia dirva.

O yra dar ir kitos, gal net daug galingesnės priežastys mūsų pesimizmui plėstis. Mes juk nesame pasaulio valkatos, kuriems vistiek ar Cincinati, ar Bombėjus, ar Sanchajus, ar dar kuris kitas labai sumažėjusios žemės kampas — kad tik būtų duonos. Mes esame surišti gyvybiniais siūlais, kurie ir per tankiausius miškus mus riša su gimtąja žeme. Ten mes palikome ne tik auksinius laukus, mėlynuojančias upes ir žaliuojančius miškus, ne tik sodybas su šiuo metu besiruošiančiais pražįsti pavasario sodų pumpurais, ten mes palikome ir artimus, brangius, mylimus žmones, apie kuriuos šykščios žinios, nors ir budriai saugomos, prasiskverbia liūdnos ir tragiškos: vieni jų dar skursta namuose, antrus apraudojo galūlaukio kapinaičių beržai, treti ilgomis vargo virtinėmis iškeliavo vorkūtosna, kad ten be laiko numirtų...

Taip. Mūsų pesimizmui valia valužė:auk, klestėk, bujok!

Paieškokime optimizmo plačiame pasaulyje. Gal Jungtinėse Amerikos Valstybėse, kur prezidentas Trumanas kalba apie pagalbą žūstančiai Europai, o generalinių štabų vadai ragina apsiginkluoti taip, kad joks priešas ir nepriartėtų prie didžiųjų laisvių krašto? Gal Artimuosiuose Rytuose, kur, taikiai gyvybinius klausimus besprendžiant, upokšniais kraujas liejasi? Gal tolimoje Kinijoje, kur jau daugybė metų žudo brolis brolį ir toms žudynėms galo nematyti? Juk apie Angliją, Prancūziją, Skandinavų valstybes, Italiją, Graikiją, Turkiją ir kalbėti netenka. Tai kur...?

Apie optimizmą, natūraliai suprastą, šių dienų plačiame pasaulyje ir kalbos negali būti. Matyti, ne be reikalo šio tarpkario metu toks populiarus dano Kirkegaardo jau pereito šimtmečio viduryje nujaustas ir mėgintas formuluoti egzistencialistinis žmogaus buities supratimas, žmogaus nevilties, apleistumo, pražūties konstatavimas. Pesimizmas šiandieną yra užgriuvęs visą pasaulį, todėl pesimistinė ir šiandieninė jo filosofija.

Pasaulyje bėra gyva tik dar viena optimizmo rūšis, tai — valstybinis, griežtais įsakais tvarkomasis optimizmas. Įvairius jo aspektus mus teko iš arti pažinti dar nacionalsocialistinėje Vokietijoje, kai čia buvome vergais. Sakysime, kad ir toks anuomet labai populiarus pavadinimas „Kraft durch Freude", kurį mūsų juokdariai, o ir drąsesnieji vokiečiai patylučiais vadindavo „džiaugsmu per jėgą". Taip. Praktika jau yra įrodžiusi, kad jėgos pagalba galima žmogų priversti kaukti iš džiaugsmo. O džiaugsmingas kaukimas juk įrašomas į optimizmo rubriką.

Kaip žmogus verčiamas kaukti, iliustruoja ištrauka iš Ždanovo kalbos, kurioje jis su žeme sulygino rašytoją Zoščenko: „Kokias mes iš to turime padaryti išvadas, draugai? Jei sovietinė tvarka Zoščenkai nepatinka, ką mes galime padaryti? Ar pritaikinti ją Zoščenkos norams? Bet juk ne mūsų užduotis taikintis prie jo skonio. Jis turi prie mūsų taikintis — o jeigu jis to nenori, turi pranykti iš Sovietų literatūros. Sovietų literatūroje nėra vietos supuvusiems, beidėjiniams ir niekšingiems produktams".

Nebaisu, kad mūsų, kaip šiandieną ir visų dar laisvėje gyvenančių žmonių, buitis niūria pesimizmo spalva dažyta. Mes negalime būti skaidresni, nes mūsų paties artimiausiojo kaimyno buitis daugelį kartų skaistesnė už mūsąją, o jis taip pat nugrimzdęs pesimizme. Mes negalime būti išimtis.

Baisu būtų tuomet, jei mūsų pesimizmas būtų toks juodas, jog ir akis išplėtę menkiausios prošvaistės neužregėtume. Dabar gi kiekvienas drauge su pesimistu poetu A. Nyka-Niliūnu galime sakyti:

O aš sapnuosiu: Rytas. Saulė. Motina ir aš iš miego atsikėlęs,
„Ateis nuo sienų prie manęs suklaupt šešėliai
Jie be akių veidais, šiurpiai ir nenumaldomai raudos,
Ir langas, prie kurio gimiau, vėl skęsta nuostabių šalių žieduos."

Viltis, mūsų pesimizme glūdinti, yra milžiniška jėga, niekada neleisianti mums nugrimzti nebūties prarajon. Brėkštantis rytas, motinos apkabinimo džiaugsmas ir gimtojo lango skendimas nuostabiuos žieduos mūsų pesimizmą daro prasmingą ir... kovingą. A. RUKAS

Dr. Vydūnas pas abiturientus

Augustdorfas. Kovo 21 d. Augustdorfo lietuvių gimnazija baigė mokslo metus. Gimnazijos patalpose įvyko aktas, į kurį atvyko ir sukaktuvininkas Dr. Vydūnas. Gimnazijos direktorius kun. Starkus atidarymo kalboje pasveikino Dr. Vydūną. Direktorius pateikė mokslo metų darbo apyskaitą. Gimnazija turėjo 36 mokinius, bet dabar išleidžiami 7 abiturientai. Bendras skaičius nesumažės, nes pirmoji klasė šįmet bus gan skaitlinga. Sveikindamas išleidžiamuosius, linkėjo išlaikyti gerą lietuvio vardą.

Direktoriaus prašymu Dr. Vydūnas įteikė abiturientams atestatus. Toliau abiturientus pasveikino min. Dymša, švietimo valdybos įgal. Kriščiūnas, inspekt. Krausas, klasės auklėtojas p. Naujokaitis ir tėvų komiteto p-kas Nauragis.

Abiturientų vardu padėkojo Bubelė ir pasižadėjo eiti tuo keliu, kurį jiems nurodys sąžinė ir tėvynės meilė. Dr. Vydūnui abiturientai įteikė dovanėlę — adresą. Iškilmingas atestatų įteikimo aktas buvo baigtas Tautos himnu.

MINĖJO POPIEŽIŲ IR ŠV. KAZIMIERĄ

Parapijos komitetas, kun. klebono Starkaus vadovaujamas, buvo suruošęs minėjimą. Paskaitą apie šv. Kazimierą skaitė kapel. kun. Radvinauskas. Be to, apie popiežių ir šv. Kazimierą buvo perskaityti referatai. Minėjime dalyvavo daug stovyklos gyventojų.

PAIEŠKOJIMAS

Kas žino apie Mečislovo Puzelio iš Kauno, gim. 1921 m. I. 1 d. Kaune, likimą (karo metu jis buvo Austrijoje) prašomi pranešti Alf. Kaminskui, Baghton Park Camp, Northampton, England.

PAIEŠKOJIMAS

Justinas Lašinis, gyv. 1718 Panet, Montreal 24, P. Q., Canada, ieško pubrolį Antaną Lauruševičių iš Žiežmarių m., Trakų aps., išgabentą Vokietijon 1942 m. ir Henriką Stanporicką. Ieškomi prašomi atsiliepti nurodytu adresu.

PAIEŠKOJIMAS

Leita Jonas ieško Paulo Geitzo šeimos iš Kauno, gyvenusių Rotušės aikštėje. Atsiliepti šiuo adresu: J. Leita, IRO Baltic DP Camp, Bl. 13, Zimmer 105, Garmisch.

MINTIES Postschliessfach pakeistas iš Nr. 110 į Nr. 2. Laiškus adresuoti prašom: MINTIS, (13b) Memmingen, Postschliessfach Nr. 2.

Mintis

„The Thought" Lithuanian Newspaper Authorized by Headquaters European Command Civil Affairs Division No UNDP 203 * Appears 3 times weekly * Editor-in — Chief and authorised licensee: J. Vasaitis * Printed by Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster G.m.b.H., Memmingen

Vyr. Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis. Redaktoriai: Henr. Žemelis ir St. Kalvaitis Leista Vyr. JAV kariuomenės būstinės Europoje * Laikraštis išeina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais * Prenumerata mėn. RM. 10.—, atskiras numeris RM. 1.— * Prenumerata į užsienį, išskyrus Japoniją, Ispaniją ir Austriją, su persiuntimo išlaidomis RM. 15.— mėn. * Einam. sąskaita Volksbank Memmingen, e.G.m.b.H. Nr. 9149 ir Postscheckkonto München 14210. Adresas: „MINTIS", (13b) Memmingen, Schrannenplatz 6. Laiškams: Memmingen, Postfach 2.

Redakcija nesunaudotų rankraščių nesaugo ir taiso savo nuožiūra * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Priimami skelbimai, tik iš anksto už juos apmokėjus * Skelbimai iki 10 petito eilučių RM. 20.—, toliau už kiekvieną eilutę po RM. 1.50 * Už skelbimų turinį redakcija neatsako * Redakcijos ir administracijos telef. Nr. 2677 * Nedarbo valandomis skambinti telef. Nr. 2546.